

Åbent brev til Palle Smed:

En uafhængig evaluering af Fagbladet 3Fs behandling af emnet trafficking

i perioden 24/2 til 21/4 2006

Århus, d. 15. maj 2006.

Kære Palle Smed.

Mit navn er Vincent Clausen. Jeg har gennem nogen tid fulgt debatten omkring prostitution. Efter at have læst *Fagbladet 3Fs* artikelserie om udenlandske prostitueredes forhold finder jeg det relevant at foretage en evaluering af kampagnen. Jeg var selv medlem af SiD i Århus i perioden 1999-2000, og jeg modtog i denne periode *Fagbladet* regelmæssigt. Mit indtryk er, at *Fagbladet 3F* faktisk bliver læst af en stor del af bladets modtagere. Dette skyldes givetvis, at bladet i meget høj grad tager aktuelle og vigtige emner op, som ikke behandles med samme seriøsitet (eller slet ikke behandles) andre steder.

Jeg læser nu på en længere videregående uddannelse. Jeg ser mig selv som en ven af fagbevægelsen. Det relative velstandsniveau (sammenlignet med de fleste andre samfund), som de fleste mennesker nyder, er kun muligt på baggrund af et højt niveau af organisering i arbejderbevægelsen.

Indledning

Formålet med 3Fs kampagne mod trafficking er defineret (i ”100.000 kroner fra 3F til ofre for kvindehandel” (13/3)) som følger: ”At flytte den offentlige holdning, der langt hen ad vejen bygger på myten om den lykkelige luder. Den opfattelse er der desværre også politikere, som har. - At få politiet til at styrke indsatsen og slå langt hårdere ned på menneskehandlere og alfonser. – At øge den sociale indsats overfor de udenlandske kvinder, der enten anholdes eller melder sig selv. De får i dag kun to uger til at komme til hægterne, før de smides ud af landet.”. I forbindelse med kampagnen er der organiseret en underskriftindsamling mod trafficking. 3F har besluttet at yde en krone pr. underskrift (dog maksimalt 100.000 kr.), som går til værestedet Reden og til krisecenteret Reaching Out i Rumænien.

Den undersøgelse, som følger i dette brev, har til formål at analysere *Fagbladet 3Fs* dækning af fænomenet trafficking i perioden 24. februar til 21. april 2006. Herunder inddrages også artiklerne i *Nyhedsbrevet 3F* m.m. Undersøgelsen vil specielt belyse det billede af de udenlandske prostituerede, som skabes via denne artikelserie, og den vil forholde sig til effekterne heraf i forhold til de udenlandske prostituerede selv. Evalueringen vil også kigge på i hvilket omfang artikelserien udtrykker arbejderbevægelsens værdier. Det er *ikke* hensigten med denne undersøgelse at redegøre for, hvordan de udenlandske prostitueredes vilkår er i Danmark. Dette emne er meget komplekst og mangefacetteret, og det er svært at forske i. De mange nuancer og gråzoner på området indebærer, at en beskrivelse af det aldrig kan være kort eller simpel. Det er *heller ikke* hensigten at svare på spørgsmål såsom hvorvidt prostitution som fænomen er acceptabelt eller ikke. Undersøgelsen søger ikke at definere en grænse mellem hvad der er acceptabelt og hvad der ikke er. Den vil dog forholde sig til hvad der gavner, og hvad der skader kvinderne. *Når undersøgelsen fremdrager forskelle og nuancer på området skal det således ikke opfattes som en implicit accept af det ene eller det andet.*

I undersøgelsen indgår følgende artikler: 1) samtlige artikler inden for temaet kvindehandel fra *Fagbladet 3F* nr. 4-8 2006 (24/2-21/4 2006), 2) samtlige artikler inden for temaet kvindehandel fra *Nyhedsbrevet 3F* i samme periode og 3) otte andre artikler fundet på 3Fs hjemmeside. En oversigt over artiklerne findes bagest i brevet.

Begreberne "trafficking" og "kvindehandel" er ret problematiske. Det er de, fordi de bruges i flæng i alle mulige og umulige sammenhænge, og som oftest aldrig defineres. Dette er ikke kun et problem i dagspressen. Forskellige landes myndigheder har haft (og har) problemer med at sammenligne udviklingerne på området, fordi man har forskellig opfattelse af hvad trafficking er. Siden år 2000 har der været *lidt* større klarhed, i og med at begrebet "trafficking" blev defineret i FNs Palermo-protokol. Men det grundlæggende problem er ikke løst. Det er således uklart hvad det nærmere bestemte vil sige, at en person *udnyttes*, eller *bedrages*, og det er uklart hvornår *udnyttelse af sårbar situation* foreligger (eks.: kan man sige at alle fattige mennesker i verden befinder sig i en sårbar situation?). Disse forhold indebærer, at ingen til syvende og sidst kan definere hvem der er "trafficked", og hvem der ikke er. Man kan sige, at der nu er tale om forvirring på et højere niveau.

Dette er et problem, der går igen i *Fagbladet 3F*. Efter at have læst alle artiklerne om kvindehandel sidder man tilbage med en tåget fornemmelse af hvad det helt præcist er, *Fagbladet 3F* mener med begrebet. Bare fordi de internationale organisationer ikke kan blive enige, så kunne *Fagbladet 3F* jo godt være mere konkret med hensyn til hvad man egentlig mener, når man bruger ordene "kvindehandel" og "trafficking". Den lille artikel "Trafficking" (8/3) giver ikke svaret.

En af grundene til, at definitionerne er så omdiskuterede er, at problemfeltet er politisk sprængfarligt. (Dette vil blive illustreret længere nede). Det er muligvis også derfor, at *Fagbladet 3F* har undladt at definere begrebet. Imidlertid forsvinder det sprængfarlige jo ikke, bare fordi man undlader at forholde sig til diskussionen. Undervejs i undersøgelsen vil jeg kigge på hvad det er for en forståelse af begrebet "trafficking", som *Fagbladet 3Fs* journalistik er præget af.

Denne undersøgelse vil *ikke* forsøge at fastlægge en "rigtig" eller "hensigtsmæssig" definition af begrebet trafficking (eller kvindehandel).

Først vil vi se på et studie (baseret på feltarbejde) af vilkårene for thailandske prostituerede i Danmark, for derved at tage udgangspunkt i noget konkret. Derefter vil vi se på, hvordan *Fagbladet 3F* beskriver vilkårene for udenlandske prostituerede i Danmark i den tidlige fase (indtil d. 22. marts). Dernæst vil vi se på hvordan *Fagbladet 3F* siden d. 22. i 3. anvender det billede, som man i den tidlige fase har skabt af de udenlandske prostituerede. Dette vil blive perspektiveret med nogle erfaringer fra Canada om forholdet mellem politiet og medierne i relation til fænomenet trafficking. Senere vil vi se på hvordan *Fagbladet 3Fs* journalistik udvikler sig i den sene fase (efter d. 22. i 3.). Til sidst vil undersøgelsen blive rundet af med en konklusion, hvor der vil blive samlet op på undersøgelsens erfaringer, og dertil enkelte anbefalinger. Når undersøgelsen er kronologisk opdelt ved d. 22. i 3. er det fordi der på dette tidspunkt er sket en delvis omlægning af journalistikken.

Udenlandske prostitueredes vilkår i Danmark

Det er som nævnt *ikke* hensigten at redegøre for, hvordan de udenlandske prostitueredes vilkår er i Danmark. For at have et holdepunkt i noget empirisk materiale fremdrages dog her kort nogle sporadiske udpluk fra Anders Lisborgs forskning omkring thailandske prostitueredes vilkår i Danmark. Vi husker i denne forbindelse, at VFC Socialt Udsatte har nævnt, at ca. 40% af Ekstra Bladets annoncer for udenlandske prostituerede oplyser, at kvinderne er fra Thailand (eller andre sydøstasiatiske lande).¹ Feltarbejdet bag Anders Lisborgs undersøgelse af thailandske prostitueredes vilkår i Danmark strakte sig over fire måneder.

Om baggrunden for at kvinderne havner i prostitution i det hele taget siger han: "Modernisering og industrialisering har eroderet den autoritet og status som de [kvinderne] traditionelt har nydt indenfor dette hjemlige domæne, og har samtidig bevirket at de som forsørgere har måttet bevæge sig ud på et offentligt arbejdsmarked langt fra hjemmet, hvor de har haft lav status og ringe indtjeningsvilkår. Her har arbejde i sexindustrien været en af de mest indbringende tilbageblevne muligheder, ikke mindst efter de pengestærke amerikanske soldater, og efter dem turisternes tilstedeværelse."²

Om den økonomiske relation mellem de prostituerede og bagmændene siger han: ”Den økonomiske organisering af prostitutionen mellem den prostituerede og bagmænd og kvinder, typisk i form af en klinikejer, er af forskellig karakter. En meget udbredt organisering er dog, at den prostituerede kvinde får 60% af sine kunders betaling, mens klinikejeren får de resterende 40%. Klinikejeren står så for driftsudgifterne og vedligeholdelsen af klinikken. I andre tilfælde skal de prostituerede i stedet afgive et fast dagligt beløb til klinikejeren.”³

Lisborg har erfaret, at opholdstilladelsen er af central betydning for om kvinderne tør ringe til politiet i tilfælde af voldelige kunder.⁴ Dette fordi kvinder uden opholdstilladelse er i fare for deportation. Bemærk, at politiet her først og fremmest opfattes som en myndighed, der potentielt kan forårsage ufrivillig deportation.

Lisborg inddeler de thailandske prostituerede i Danmark i tre hovedtyper. ”Type A” er kvinder, der har mødt en dansk turist i Thailand, og som har rejst med ham hjem. Prostitution i Danmark har så enten været hendes plan fra starten, eller er blevet det siden hen. ”Type B” er kvinder, der kommer til Danmark via transnationale sociale netværk. Det vil sige, at den allerede eksisterende thailandske diaspora udvikler sociale forbindelser og kontakter i udlandet (eksempelvis Danmark) og mellem udlandet og hjemlandet. Via disse netværk organiseres yderligere thailandske kvinders indrejse i Danmark. ”Type C” er kvinder, der kommer til Danmark via agenter og kommercielle netværk, enten ved selv at have opsøgt dem, eller vice versa.

Kvindernes mulighed for at indgå i prostitutionen i andre lande (eksempelvis Danmark) på vilkår, som de selv opfatter som favorable, hænger i høj grad sammen med kvaliteten af deres sociale forbindelser. Således er ”type A” og ”type B” migranterne normalt kvinder, som allerede har migreret internt i Thailand, som i udgangspunktet har afsæt i en relativt selvstændig situation og disponerer relativt frit. Det fænomen, som Lisborg omtaler som ”type C” migranter, er kvinder, der befinder sig i en mere sårbar situation. De kommer typisk til Danmark direkte fra en landsby, og de befinder sig i et stærkere afhængighedsforhold til de netværk, som har organiseret deres rejse til Danmark. På grund af ”type C” migranternes mere udsatte situation er en større eller mindre del af kvinderne i denne kategori blevet bedraget, i og med, at de var blevet stillet et ”normalt” arbejde i udsigt før afrejsen.⁵ Det er Lisborgs opfattelse, at det store flertal af thailandske prostituerede i Danmark hører til type A og B.⁶

Lisborg konkluderer, at ”Så længe fattige thailandske kvinder kun har begrænsede muligheder for at opfylde deres pålagte forpligtelser igennem arbejde på det almindelige arbejdsmarked, er der ingen grund til at tro, at antallet af thailandske prostituerede, både i Thailand og her i Danmark skulle blive reduceret.”⁷

Fagbladet 3Fs billede af de udenlandske prostituerede (indtil 22/3)

Temaet ”trafficking” tages første gang op i *Fagbladet 3F* nr. 4 (24/2). Det sker i artiklen ”Når kvinder handles til helvede”, som er et interview med to krimiforfattere.

Der bringes et uddrag fra deres roman ”Box 21”, hvor det beskrives hvordan unge fattige piger lokkes til Sverige. Nogle af dem ”[...] blev derefter voldtaget af deres rejsefører til deres skød blødte, derpå pistolen mod hovedet og en gang til: Spred benene for helvede, du skal arbejde en gæld af for et pas og en rejse over Østersøen [...]”.

Journalisten spørger forfatterne, om romanens beskrivelser er et retvisende billede af virkeligheden. Den ene af forfatterne svarer: ”Nej, det her er ikke sandt. Vi plejer at sige, at det er så langt vi vil gå for at vise, hvad det er for en fornedrelse, disse kvinder er udsat for. Det her er det, vi har vurderet, at læseren kan klare at tage til sig [...] Det, vi beskriver, er ingenting mod det, de i virkeligheden er udsat for.”

Denne artikel udgør forvarslet om den lange række af artikler om trafficking, som venter forude. *Fagbladet 3F* nr. 4 rummer imidlertid ikke flere artikler om emnet. Det er således noget af en

”cliffhanger”, man har lagt ind her: romanens beskrivelse er hårrejsende voldelig – men virkeligheden er meget værre.

Nyhedsbrevet 3F bringer fire dage senere artiklen ”Kvinder sælges som var de kvæg” (28/2). Heri beskrives en case. ”15-årige Tatiana vender hovedet op imod forårets første spæde solstråler og smiler. Hun er på vej hjem fra skole og aner intet om, at hun om få minutter bliver kidnappet til et liv i prostitution. Hun bliver grebet på gaden i Lublin, Polen i 1996 og sælges til en alfons i Italien, hvor hun er i tre år. Siden er hun blevet videresolgt syv gange, og nu er hun i Danmark. Alle de netværk hun er blevet solgt til, har mærket hende ved, at grupper af mænd har penetreret hendes endetarm, vagina og mund – prøvekneppe hende, kan man også kalde det for. [...] Menneskehandel, og i særdeleshed kvindehandel, også kaldet trafficking er hverdag for hundredetusinder af kvinder verden over. [...] FN anslår, at cirka 500.000 kvinder og børn hvert år importeres til den europæiske prostitutionsbranche.”

For læseren ligger det således lige for at projicere Tatiana-casen ud på de anslåede 500.000 kvinder. Det overlades til læseren at multiplicere Tatianas rædselshistorie med en faktor 500.000. Senere i artiklen nuanceres dette billede dog: ”Mange af pigerne ender som prostituerede langt fra hjemlandet, fordi de bliver forblændet af muligheden for at kunne tjene penge nok til et liv med mad hver dag og en chance for at forsørge familien. Andre bliver, som 15-årige Tatiana, kidnappet.” Den senere kortfattede nuancering ændrer dog ikke ved, at det er de værste rædsler, der eksponeres, og som derved tegner *Nyhedsbrevet 3Fs* billede af hvad trafficking er. Dels fordi den case, der bringes hører til denne ”horror”-kategori, og dels fordi artiklens terminologi refererer til forhold af Tatiana-typen. Således er der unægtelig en diskrepans mellem overskriften ”Kvinder sælges som var de kvæg” og den diskrete nuancering ”Mange af pigerne [...] bliver forblændet af muligheden for at kunne tjene penge nok til et liv med mad hver dag og en chance for at forsørge familien.” Overskriften beskriver kvinderne som passive ofre for omstændighederne, mens nuanceringen forudsætter, at kvinderne er aktivt handlende subjekter. *Retorikken, Tatiana-casen og overskriften tilsammen gør, at artiklen domineres af en ekstremt voldelig og unuanceret forståelse af hvad trafficking er.* Samtidig får man sat tal på problemet: ca. 500.000.

3F lancerer kampagnens hjemmeside www.stopkvindehandel.nu d. 8. marts.

D. 8. i 3. bringes artiklen ”Trafficking” på 3Fs hjemmeside. Her redegør 3F for hvad man mener med begrebet ”trafficking”: ”Begrebet dækker over aktiviteter så som at rekruttere, transportere, give husly eller modtage et menneske under anvendelse af tvang, bortførelse, svig eller bedrag med udnyttelse af dette menneske til et formål.” Denne formulering er direkte overtaget fra Palermo-protokollen om menneskehandel.⁸ Det indebærer, at 3F har de samme problemer omkring definition, som Palermo-protokollen har (dette er forklaret i indledningen). Ganske vist opererer man med en definition, men denne er så uklar, at ingen kan sige hvilke konkrete personer, der skal betragtes som ofre for trafficking, og hvilke der ikke skal. Det er således uklart hvad trafficking er ifølge *Fagbladet 3F*. Senere i artiklen skriver man, at ”Omkring halvdelen af de prostituerede kvinder i Danmark er af udenlandsk oprindelse. Af disse udenlandske kvinder, regner man med, at størstedelen er ofre for kvindehandel.” (uden kildeangivelse). Fænomenet betegnes også som en ”form for slaveri”. Uanset hvordan trafficking *defineres*, så omfatter fænomenet således ifølge denne formulering størstedelen af de udenlandske prostituerede i Danmark. *Fagbladet 3F får på denne måde etableret følgende sammenhæng: vilkårene for de fleste udenlandske prostituerede i Danmark = trafficking = slaveri.*

Pressemeddelelsen ”Ugens tilbud – billige østeuropæiske kvinder” (8/3) indeholder nogle få linjer, hvor Eva Beinarbovica og Inese Vigante fra organisationen Marta i Letland fortæller om trafficking-fænomenet. Ved nøje gennemgang vil man se, at beskrivelsen her er mere nuanceret. Således fortæller de, at der typisk ligger økonomisk nød til grund (”Kvinderne kommer typisk fra arbejdsløshed eller lavtlønnede job.”). Det anføres, at ”Disse kvinder skal have et alternativ til

prostitution og kvindehandel". Det beskrives også, at magtrelationen mellem kvinderne og bagmændene består i et *økonomisk* afhængighedsforhold ("Kvinderne har meget få muligheder for at undslippe, når de først er sendt ud af landet, for de skylder ofte bagmændene penge, som de har lånt til rejsen."). Der er altså ikke mange lighedspunkter mellem denne beskrivelse og skrækhistorien om Tatiana fra Polen.

En time og 54 minutter senere er nuanceringen forbi. Her lægges artiklen "Skal man kunne købe et menneske?" ud på 3Fs hjemmeside. Her kan man læse, at "Handlen med kvinder stiger eksplosivt. Tusindvis ender som prostituerede i frisindede Danmark og udsættes for vold, afpresning og voldtægt. [...] For 16-årige Carmen er det den gruopvækkende virkelighed. Fagbladet 3Fs journalist har netop købt hende. Som sexslave. Som ejendom for altid. For sølle 15.000 kroner. [...] For det danske frisind har en umådelig høj pris for tusindvis af udenlandske kvinder. Her er ingen lykkelige. Ingen frihed til at vælge eller sige fra. Kun tvang, vold, afpresning og voldtægt. På gaden, på uhumske toiletter, i baggårde og på parkeringspladser, og for de allerheldigste på massageklinikker. [...] De fleste er med temmelig stor sikkerhed købt og solgt som kun 16-årige Carmen." I denne artikel foretager man den samme øvelse som i artiklen "Trafficking", men nu med større tydelighed. Man finder én case fra Rumænien, som man derefter projicerer ud på de fleste udenlandske prostituerede i Danmark. Det er anden gang tricket benyttes, igen uden kildehenvisning. Denne gang forklares fænomenet ikke med økonomiske og sociale forhold i afsenderlandene, men med at "det danske frisind" tillader det. *Artiklen påstår således, at "frisind" fører til "tvang, vold, afpresning og voldtægt"*.

Nyhedsbrevet 3F bringer dagen efter artiklen "Sex-kunder skal kriminaliseres". Nogle få linjer bidrager til nuanceringen: "Verdens fattigdom er feminiseret, fremhævede EU-parlamentariker Britta Thomsen (S). 75 procent af de mennesker, der skal leve for en dollar om dagen, er kvinder. Og ønsket om at komme væk fra fattigdom er også langt den vigtigste grund til, at millioner af kvinder verden over går ind i prostitution. Nogle havner der ved at rejse frivilligt til for eksempel Danmark - med en drøm i lommen. Andre bedøves og bortføres af pengegriske bagmænd." Der redegøres ikke for proportionsforholdet mellem disse to forskellige versioner af transnational prostitution.

D. 10. i 3. udkommer *Fagbladet 3F* nr. 5. Heri bringes en fire siders artikel om den tidligere omtalte Carmen. Her er vi atter tilbage i skrækhistorierne, denne gang i form af en case fra Rumænien. Plottet består i, at en af *Fagbladet 3Fs* journalister tager til Bukarest for at undersøge om man kan købe en kvinde for at anvende hende i prostitutionen. Journalisten kommer i forbindelse med menneskehandleren Violetta (som i artiklen omtales som "sigøjnerkvinden"). Journalisten spørger, om han kan købe "en sexslave, som jeg kan gøre med, hvad der passer mig. En kvinde, som jeg kan tage med ud af landet. En kvinde, som er min ejendom for altid." Det kan Violetta godt tilbyde, hvis kunden kan betale. På Violettas befaling følger Carmen med journalisten. Hun finder først senere ud af, at hun er blevet solgt, og ikke udlejet. Journalisten beretter, at "Sælgeren har garanteret mig, at hun [Carmen] nu hundrede procent er min ejendom. Jeg kan gøre med hende, hvad der passer mig. Jeg kan udnytte hende seksuelt, bruge hende i pornofilm, lade hende trække for mig på gaden eller installere hende på et bordel."

Blader man om på næste side finder man endnu en skrækhistorie: "Barndomsvennen tvang Nadia til prostitution". Nadia fra Rumænien blev af en bekendt tilbudt arbejde i Italien. Undervejs på rejsen blev hun spærret inde i en bil. Menneskehandlerne truer med at hævne sig på Nadias familie, hvis hun ikke gør som der bliver sagt. Betjenten ved grænsen bestikkes til at lade som ingenting. Nadia udsættes for vold og voldtægt, og tvinges til at tjene penge til menneskehandleren i prostitutionen. Til sidst i artiklen er indsat en rubrik, der fortæller: "[...] EU, FN og internationale organisationer skønner, at mellem 120.000 og 500.000 mennesker hvert år sælges til Vesteuropa."

Det overlades til læseren at projicere Carmens og Nadias skrækhistorier ud på disse hundredetusinder. Det er tredje gang dette trick tages i anvendelse.

Der er således lagt i ovnen til en Hitchcock-stemning, når man et par sider længere omme kommer til en artikel omhandlende østeuropæiske kvinder i gadeprostitutionen på Vesterbro. Artiklen er baseret på en samtale med kriminalassistent Erik Haurvig, som har været ansat ved politiet i 33 år. Lad os her ihukomme den skelnen, der for en gangs skyld blev medtaget i artiklen "Sex-kunder skal kriminaliseres": Nogle rejser til udlandet i den hensigt at tjene penge i prostitutionen, andre er udsat for bedrag. I artiklen med Erik Haurvig bringes der ikke så meget klarhed over hvor i dette spektrum de østeuropæiske prostituerede i Danmark hører til. Vi får dog at vide, at "Dagligt ankommer der nye piger med blandt andre Eurolines' busser, som kører i fast rutefart mellem Danmark og et stort antal byer i Østeuropa.". Man kan nok have lidt svært ved at forestille sig, at kvinderne er bedøvede og/eller bagbundne, mens de kører til Danmark i disse busser. Men på trods af, at artiklen ikke bringer meget klarhed over emnet, så har redaktionen besluttet sig for hvad konklusionen på artiklen skal være. Den kan man læse i overskriften: "Østeuropæiske piger er sexslaver i Danmark". Det er et problem, at man fremsætter en så bastant påstand uden at henvise til nogen dokumentation for, at dette faktisk er vilkårene for de østeuropæiske prostituerede i Danmark.

I "Regeringen svigter ofre for kvindehandel" (10/3) omtales Tatiana-casen endnu engang. Denne case er ifølge forfatteren med til at illustrere "[...] kvindehandelens omfang og katastrofale konsekvenser for tusindvis af kvinder [...]". Således frygter han, at: "[...] VM i fodbold til sommer i Berlin vil betyde, at der vil blive handlet 40.000 – 100.000 kvinder til Tyskland [...]". Vi får således for fjerde gang projiceret én skrækhistorie ud på 40.000-100.000 mennesker.

Samme trick tages i anvendelse for femte gang, da man i artiklen "Regeringen afviser hjælp til kvinder solgt til sex" (13/3) omtaler "[...] de hundredevis af Carmens medsøstre, der mod deres vilje tvinges til at arbejde under nedværdigende forhold i den danske købesex-industri". Igen fremlægges der ingen dokumentation for, at Carmen-casen virkelig er typisk for udenlandske prostituerede i Danmark.

I "Alfonser kan score million på tre måneder" (22/3) påstås det, at "[...] tæv, voldtægt, trusler, indespærring og gæld ofte er hverdagen for udenlandske prostituerede i Danmark [...]" (uden dokumentation). Man skal også være på vagt overfor den terminologi, der anvendes. I artiklen står der, at man kan *købe* en kvinde i udlandet, *fragte* hende til Danmark og *installere* hende på et bordel. Man kunne også have skrevet, at man kan *hyre* en kvinde i udlandet, *invitere* hende til Danmark og *ansætte* hende på et bordel. De skrækeksempler, som *Fagbladet 3F* tidligere har bragt stemmer selvfølgelig bedst med købe/fragte/installere-terminologien. Men man har ikke redegjort for hvordan vilkårene er for udenlandske prostituerede i Danmark. Derfor er artiklens terminologi ikke andet end et retorisk kneb, der skal indgyde læseren en bestemt opfattelse af hvordan forholdene er. I øvrigt er der bragt nogle tal i artiklen, som det ville være rart at se nogle udregninger til eller dokumentation for.

Samlet set kan man sige om artiklerne bragt frem til d. 22. marts, at de bærer præg af et ekstremt misforhold mellem dokumentationen og konklusionen. Man har i disse artikler ikke bragt den mindste smule dokumentation, der kan kaste lys over de virkelige forhold. Ikke desto mindre maler man frejdigt et utroligt voldeligt billede. Billedet er konstrueret ved at man ikke mindre end fem gange i løbet af seks dage (8/3 – 13/3) har 1) henvist til nogle enkeltstående cases (Tatiana, Carmen og Nadia), derefter har man 2) henvist til de hundredetusinder af kvinder, der rejser ind i Vesteuropa i prostitutionsøjemed etc., og ved denne sammenstilling har man 3) eksplicit eller implicit præsenteret de tre skrækscenarier som et udtryk for det normale blandt udenlandske prostituerede. Der er således tale om en hvis systematik i fremgangsmåden. Beskrivelserne garneres med en stærkt suggestiv retorik og terminologi, som skal lede læseren til at fæste lid til det billede

af de udenlandske prostituerede (eller ”de fleste” af dem), som derved manes frem. Der er her tale om grov manipulation. Kun nogle få linjer i enkelte artikler udgør en formildende nuancering.

***Fagbladet 3F* operationaliserer sit billede af udenlandske prostituerede I: opsigelse af lejekontrakter (siden 22/3)**

Det billede, som *Fagbladet 3F* har fået konstrueret af de udenlandske prostituerede, er et billede af ”tvang, vold, afpresning og voldtægt”, som man kan læse i artiklen ”Skal man kunne købe et menneske?”. Der er ikke bragt nogen henvisninger til dokumentation, der kan underbygge påstanden om, at forholdene virkelig er sådan. Bortset fra, at fattige og socialt dårligt stillede kvinder *generelt* er sårbare i forhold til forskellige former for vold, og det gælder også de prostituerede.

Manipulationen består ikke kun i, at man tegner et billede for læseren, som man ikke har dokumentation for. Der ligger også en værdimæssig, eller politisk, manipulation. Den består i, at man implicit opererer med to forskellige forståelser af hvad trafficking er.

På den ene side benytter man en snæver definition. Det er når man fortæller historierne om Tatiana, Carmen og Nadia. Det er kvinder, hvis tragiske skæbne viser de mest afskyelige og forfærdelige sider af denne organiserede prostitution. Deres situation kan på enhver måde betegnes som ”sexslaveri”. På den anden side opererer *Fagbladet 3F* med en bred definition. Det er når man henviser til ”størstedelen” af de udenlandske prostituerede i Danmark, i EU etc. Uanset hvordan man vil afgrænse denne gruppe, så har de grundlæggende det til fælles, at fattigdom har drevet dem fra deres ophavslande til ”den rige del af verden”.

Når man så projicerer de tre cases tilhørende den snævre definition ud på ”størstedelen” af de udenlandske prostituerede, så får man skabt et billede af, at det hele er ét fedt, at alle sager kan skæres over samme læst, og som konsekvens deraf, at de politiske tiltag, der er behov for, er de samme for alle kvinderne. På den måde forsvinder nuancerne. Både i beskrivelsen af kvindernes situation, og i debatten herom. *Denne forfladigelse af vores forståelse af udenlandske prostitueredes situation kan kun lade sig gøre, fordi man elegant og usynligt opererer med to forskellige definitioner for trafficking, og derefter konsekvent blander dem sammen. Og det kan være skæbnesvangert for kvinderne, fordi en sådan unuanceret forståelse kan føre til uhensigtsmæssige politiske beslutninger.*

Enten har *Fagbladet 3F* selv fundet på denne genistreg. Eller også er man under bevidst eller ubevidst indflydelse fra kredse og organisationer, som ud fra politiske og/eller religiøse motiver har en interesse i, at nuancerne og forskellighederne skal tilsløres, og som dermed spekulerer i tvetydigheden i trafficking-begrebet. Dette kunne gøre det relevant at gøre sig nogle overvejelser omkring hvilke kræfter man på denne måde lader sig influere af. Der tænkes ikke her nødvendigvis på den såkaldte kristelige fagbevægelse, men på en række kræfter på nationalt og internationalt plan, som deler dennes værdigrundlag.

Der er mange mennesker, som engagerer sig i trafficking-problematikken, som peger på tvetydigheden i trafficking-begrebet som et *selvstændigt* problem i forhold til trafficking – netop fordi tvetydigheden kan misbruges politisk. Og det er det, som *Fagbladet 3F* gør her, uanset om man er bevidst om det eller ej. Eksempler herpå bringes længere fremme.

Nu har man imidlertid fået tegnet et billede af, at udenlandske prostituerede i Danmark er sexslaver. Dette billede bliver så operationaliseret. I *Nyhedsbrevet 3F* bringes d. 23. i 3. artiklen ”Boligforeninger involveret i bordelbranchen”. Her kan man læse, at ”Hundredvis af pæne, veluddannede danskere risikerer indirekte at medvirke til menneskehandel. De er nemlig andelshavere i en af de seks andelsboligforeninger med bordel i kælderen, hvor der er prostituerede af udenlandsk oprindelse.”. Man får hér sat lighedstegn mellem ”udenlandske prostituerede” og ”trafficking”. Det er sådan set den samme konstruktion som hidtil. Men man strammer den en

ekstra tand, i og med at man foretager den samme type generalisering om disse kvinder, som man også kender om andre minoritetsgrupper i samfundet. Andre eksempler på generaliseringer kunne være: alle sigøjnere er spåkoner, alle finner drikker sprit og går med kniv, alle hollændere er pligttopfyldende og alle muslimer er terrorister. *Nu har Fagbladet 3F tilføjet endnu en stereotyp: de fleste udenlandske prostituerede er sexslaver.* Dette gør man ved i artiklen ”Boligforeninger involveret i bordelbranchen” at udnævne de udenlandske prostituerede til en særlig kategori, som samfundet skal tage bestemte forholdsregler overfor (ikke udleje lokaler til deres brug), kombineret med den konstruktion, som man har fået bygget op i de forudgående artikler (udenlandske prostituerede er sexslaver).

Denne stereotypisering ligger som er permanent understrøm hele vejen gennem artikelserien. Man antager eksplicit eller implicit, at kategorierne ”udenlandske prostituerede” og ”sexslaver” nærmest er sammenfaldende. Eksempler herpå kan findes i artiklerne ”Trafficking” (8/3), ”Østeuropæiske piger er sexslaver i Danmark” (10/3), ”Regeringen svigter ofre for kvindehandel” (10/3), ”Boligforeninger involveret i bordelbranchen” (23/3), listen over 110 bordeller med udenlandske prostituerede i *Fagbladet 3F* nr. 6 (24/3) og ”FCK-storaktionær involveret i bordelbranchen” (29/3).

At man ikke bør udleje lokaler til udenlandske prostitueredes brug fremgår implicit af artiklen ”Boligforeninger involveret i bordelbranchen”. Man løfter således en advarende finger mod de ”pæne, veluddannede danskere”, fordi de risikerer at ”medvirke til menneskehandel”, i og med at deres andelsboligforeninger udlejer lokaler til bordeller med udenlandske prostituerede. Tilsvarende kan man læse: ”Dorit Otzen, der er forstander for Reden – STOP kvindehandel, er forarget over, [...] at andelsboligforeninger indirekte støtter grov udnyttelse af kvinder ved at lægge lokaler til bordellerne.”. Senere står der, at ”[...] det moralske aspekt [ved udlejningen] bliver overskygget af økonomien.”.

Nu kan det jo indvendes, at hvis der virkelig opstod en øget uvilje mod at udleje lokaler til disse bordeller, så ville det føre til en forskydning mellem udbud og efterspørgsel af disse lokaler, som ville drive huslejen i vejret, hvilket ville tvinge kvinderne til at aflevere en større andel af deres indtjening til huslejeudgifter (eller tage flere kunder) end ellers. Det ville altså være til skade for de udenlandske prostituerede.

Men den slags betænkeligheder lader man sig ikke anfægte af. Tværtimod offentliggøres sammen med den nævnte artikel en liste over 110 bordeller med udenlandske prostituerede, som *Fagbladet 3F* har udarbejdet på grundlag af et eksemplar af Ekstra Bladet. I listen er ejendommenes indehavere oplyst. Listen offentliggøres også i *Fagbladet 3F* nr. 6 (24/3). Bladet sendes naturligvis ud til 3Fs 360.000 medlemmer. 3Fs ungdom har endda uddelt bladet offentligt (ifølge ”3FU til kamp mod tvangsprostitution”). Formålet med offentliggørelsen af en sådan liste kan naturligvis kun være at lægge pres på indehaverne for at få dem til at opsigte lejemålet. Således ledsages listen i *Fagbladet 3F* nr. 6 af teksten ”Ejere, der opsigter nogle af de pågældende lejemål må meget gerne henvende sig til Fagbladet 3F [...]”. Ingen anden forklaring følger.

Listen kan naturligvis også anvendes af udlejerne til at presse en højere husleje ud af eksisterende klinikker under henvisning til de gener, som udlejeren nu har ved udlejningen. Igen vil det være de udenlandske prostituerede, der betaler prisen.

Det kunne være interessant at vide, om man på redaktionen har gjort sig nogen overvejelser om at henvende sig til de prostituerede selv, og spørge dem om de selv synes, at det er en god ide at forsøge at presse indehaveren til at opsigte lejemålet. Til sammenligning kan det nævnes, at der rundt om i de større danske byer bor en del studerende, arbejdsløse etc. på værelser, som ikke er godkendt til beboelse. Mener *Fagbladet 3F*, at det er på tide at opfordre udlejerne af disse lejemål til at smide beboerne af sådanne værelser på gaden? Det kan under alle omstændigheder være svært at se den *principielle* forskel mellem opfordringen til at opsigte lejemål overfor massageklinikker og overfor beboere af ikke-godkendte værelser. Det kan selvfølgelig være, at *Fagbladet 3F* i så høj

grad er blevet offer for sin egen påstand om at udenlandske prostituerede er sexslaver, at man har fundet det irrelevant at spørge kvinderne selv til råds, og i stedet har valgt egenhændigt at handle på deres vegne.

I artiklen ”Boligselskaber vil gribe ind mod bordeller” (3/4) står der, at ”En række selskaber har reageret på den liste med adresser på bordeller, som Fagbladet 3F offentliggjorde for nylig. [...] Her er det ikke tilladt at drive forretning, og boligselskaberne ser alvorligt på sagerne, der kan ende med opsagte lejekontrakter.”. *Noget kunne således tyde på at det er lykkedes for Fagbladet 3F at få nogle af de prostituerede smidt ud af deres bordeller.*

Fagbladet 3F operationaliserer sit billede af udenlandske prostituerede II: politiske krav (siden 22/3)

Man rejser også nogle politiske krav om hvad man skal stille op i forhold til trafficking-problemet. Først vil vi dog se på hvilke konklusioner, der drages undervejs i artikelserien. Her følger en liste over samtlige politiske konklusioner i artikelserien.

De ”ukonkrete konklusioner” er medtaget, fordi *ukonkrete krav udgør et problem i sig selv*. Det vil vi vende tilbage til.

Artikel:	Politisk konklusion:
Forebyggende og sociale tiltag:	
”Ugens tilbud – billige østeuropæiske kvinder” (8/3)	Kvinderne skal gives andre muligheder end prostitution; eksempelvis uddannelse og arbejde.
”Danmark svigter kvinder solgt til sex” (10/3) og ”Regeringen afviser hjælp til kvinder solgt til sex” (13/3)	Kvindernes betænkningstid på 15 dage før udvisning skal udvides til 3 måneder.
Politimæssige og juridiske tiltag:	
”Rødt kort til prostitution ved fodbold-VM” (8/3) og ”Sex-kunder skal kriminaliseres” (9/3)	Kriminalisering af køb af seksuelle ydelser.
”3FU til kamp mod tvangsprostitution”	”Handel med kvinder og tvangsprostitution skal forbydes.”. Odile Poulsen mener, at prostitution skal forbydes.
”Metal giver 30.000 til ’Stop Kvindehandel’” (23/3)	Internationalt politisamarbejde og retspolitisk samarbejde.
”Politiet prioriterer ikke resurser på kvindehandel” (6/4)	Øget politiindsats.
”Forbyd prostitution” (21/4)	Forbud mod prostitution.
Både forebyggende/sociale tiltag og politimæssige/juridiske tiltag:	
”Når kvinder handles til helvede” (24/2)	Flere resurser til politiets efterforskning. Højere straffe til bagmændene. Socialt netværk for kvinderne. Udviklingshjælp til ophavslandene.
”3F-kampagne mod kvindehandel” (8/3) og ”3F støtter ofre for kvindehandel” (10/3)	”Menneskehandlere og alfonser skal stresses ligesom pushere [...] samtidig skal vi gøre alt, vi kan, for at hjælpe pigerne tilbage til et normalt liv.” og ”Vi vil med underskriftsindsamlingen råbe politikerne op, så der snart sker noget. Og vi må skabe en holdningsændring i befolkningen [...]”.
”Regeringen svigter ofre for kvindehandel” (10/3)	Betænkningstiden skal udvides. Der bør iværksættes en massiv politiindsats.
”100.000 kroner fra 3F til ofre for	Den offentlige holdning skal ændres. Politiet skal styrke

kvindehandel” (13/3)	indsatsen og slå hårdere ned. Den sociale indsats overfor udenlandske prostituerede skal øges i betænkningstiden.
Ukonkrete konklusioner:	
”Kvinder sælges som var de kvæg” (28/2)	”Det er vigtigt for fagbevægelsen at sige stop for menneskehandel [...]”.
”Trafficking” (8/3)	”[...] vi [må] sætte fokus på problemet”.
”Skal man kunne købe et menneske?” (8/3)	”Og nu skal vi sige stop! [...] Så tæller kun handling. For blødsødenhed er ikke et sprog, menneskehandlerne og alfonserne forstår. [...] Og der skal gøres noget effektivt [...] Vi vil sende et klart signal [...] Nu er vi nødt til at diskutere, hvad vi vil finde os i. Nu er vi nødt til at gøre noget.”.
”Stopkvindehandel.nu” (10/3)	”[...] så må al snak forstumme – så er vi nødt til at gøre noget. [...] For det er afgørende, at vi denne gang får politikerne til at vågne op.”.
”Tak for hjælpen” (17/3)	”Vi kan vælge at lukke øjnene og føle os magtesløse. Eller vi kan vælge at lade forargelsen gribe vores engagement og beslutte os for at gøre en forskel. Jeg har valgt det sidste. [...] Så tæller kun handling.”.
”Tak for jeres støtte” (7/4)	”Nu må politikerne snart vågne op!”.
”3F inviterer til debat om kvindehandel” (21/4)	”NU skal der ske noget!”.

Hvad angår den forebyggende og sociale indsats, så kommer fokus i kampagnen til at ligge på kravet om udvidelse af udenlandske prostitueredes betænkningstid (refleksionsperiode) fra 15 dage til 3 måneder. *Dette er et helt klart og utvetydigt krav, og en gennemførelse af et sådant krav vil udgøre et konkret fremskridt for de udenlandske prostituerede og deres sikkerhed.*

De mange skarpe krav om øget politiindsats og kriminalisering er tankevækkende. Man får indtryk af, at vi befinder os midt i en Western, hvor den gode sherif jager den onde bankrøver. Der er ingen kritiske refleksioner omkring politiets rolle i forhold til prostitutionsmiljøet. Alle artiklerne forekommer at bygge på en underliggende antagelse af, at jo mere politi man sætter ind, des bedre vil det være for kvinderne. Men virkeligheden er meget mere kompliceret.

Vi er nødt til at være mere selvkritiske. En central grund til, at disse kvinder er nødt til at alliere sig med lyssky netværk i forbindelse med indrejsen i Danmark er jo netop, at der er så mange restriktioner i forhold til at rejse ind i landet. Det er vores egne regler, der gør, at kvindernes indrejse skal organiseres af folk med viden om disse regler etc. Vores egne regler giver således næring til etableringen af lyssky og kriminelle netværk i prostitutionsbranchen. Man kan også sige, at det er de økonomiske forskelle mellem relativt rige, og relativt fattige dele af verden, som giver grobund for denne kriminelle organisering af migrantarbejderes rejser.

Vi er tilbøjelige til alene at pege på bagmand etc. som ”de onde”. Men vi er nødt til at være selvkritiske nok til at forstå, at den rige verdens restriktioner i forhold til indrejse er en helt central del af problemet. Og eftersom politiet blandt andet har til opgave at forhindre migrantarbejderes illegale ophold i Danmark, så er politiet i en vis forstand også en del af problemet, set fra de udenlandske prostitueredes position. Det er tidligere bemærket, at manglende opholdstilladelse etc. i sig selv gør, at politiet i høj grad kan opleves som en trussel for kvinderne. Det er klart, at der ikke er nogen simple løsninger på disse dybtgående og strukturelle problemer.

Mange udenlandske prostituerede har en aftale med en bagmand om, at hun låner pengene til de indledende udgifter, hvorefter hun så går i gang med at tjene de lånte penge ind, for derefter at tjene penge til sig selv. Hvis kvinden pågribes af politiet før lånet er betalt tilbage, så sidder hun i saksen,

fordi hun ved hjemrejsen har en gæld i stedet for en opsparret indtægt. Og kreditorer vil jo typisk søge at inddrive tilgodehavendet, hvilket så kan betyde, at kvinden sendes tilbage i prostitutionen – nu med en større gæld, end den hun startede med. *I denne situation er politiet en del af problemet og ikke en del af løsningen.* Politiet er her ”the bad guys”. (Svetlana-casen – omtalt i ”Sexslave sendt hjem med 110 kroner i lommen” (24/3) – kunne godt se ud til at være et eksempel på dette; dog ville det være rart at kende sagens detaljer).

Nogle udenlandske prostituerede bliver i landet efter deres visum er udløbet, for at tjene flere penge. Disse risikerer også ufrivillig deportation ved politiets mellemkomst.

Man skal ikke tro, at organiseret kriminalitet forsvinder, bare fordi man sætter politiet på overarbejde. Vi skal huske, at forbud og kontrol udgør den organiserede kriminalitets eksistensgrundlag. Man kan meget vel argumentere for, at jo mere man sætter politiet til at patruljere og kontrollere, des mere er kriminaliteten nødt til at være *organiseret*, for at den kan bedrives alligevel. Politiets håndtering af disse problemer må derfor altid være en nøje afvejning af fordele og ulemper, og forskellige strategier.

Man har ikke opnået meget (i hvert fald ikke meget positivt), hvis man ender med bare at drive miljøet under jorden og gøre det usynligt. Det vil kun gøre arbejdsbetingelserne for organiseret kriminalitet bedre. Og det var vel ikke det, vi ville opnå?

Der er naturligvis ikke noget galt i at diskutere politiets strategi og indsats på området. Men at rejse krav om, at politiet uden videre skal gå over til en jernnæve-politik er ikke særlig gennemtænkt. Hvis man vælger at bruge en forhammer, hvor der i virkeligheden var brug for en skalpel, så vil man sandsynligvis gøre mere skade end gavn.

Hvis der opstår et pres på politiet fra politisk side kan det føre til, at politiet giver efter for presset, og derved anholder nogle udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse, som derefter deporteres. Naturligvis skal politiet søge at pågribe menneskehandlere. Men summarisk anholdelse af nogle kvinder uden opholdstilladelse er dybt kritisabelt. Fordi: 1) politiet derved kommer til at prioritere ud fra usaglige hensyn, såsom mediernes tilfældige og skiftende luner, 2) tilfældige anholdelser af udenlandske prostituerede er et helt forkert sted at sætte ind, hvis det er bagmændene man vil have fat i, og 3) som det væsentligste: summariske anholdelser af udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse fører i mange tilfælde kun til, at kvinderne befinder sig i en værre situation efter anholdelsen end før.

Der er ikke nogen simple løsninger på disse problemer. Blandt andet derfor er det vigtigt, at man ikke skaber illusioner om, at sådanne enkle svar, som at politiet bare skal træde speederen i bund, udgør nogen løsning. Og endnu vigtigere: det kunne hurtigt blive en del af problemet.

Canada – et eksempel på en forkert politik

Dette scenario er på ingen måde grebet ud af den blå luft. Noulmook Sutdhibhasilp beskriver⁹ hvordan forholdene har udviklet sig i Canada. Udenlandske prostituerede omtales ofte i flæng som ofre for trafficking, også hvor de selv har indvilliget i forholdene. Offentlighedens ønske om at bekæmpe trafficking rammer først og fremmest de udenlandske prostituerede selv. På denne baggrund tilbageholdes papirløse migrantarbejdere i fængsler og lejre under henvisning til bekæmpelse af trafficking. I Toronto har politiets kontrolbesøg på bordeller etc. i særlig grad fokuseret på steder hvor udenlandske prostituerede arbejder. Dette har ført til en lang række sigtelser mod udenlandske prostituerede for brud på (de restriktive) love relateret til prostitution. I politiets kommunikation til offentligheden forklares dette fokus med, at man vil bekæmpe køb, salg og udnyttelse af kvinder, og bekæmpe organiseret kriminalitet. Politiet og medierne omtaler rutinemæssigt de arresterede udenlandske prostituerede som ”sexslaver”. Medierne har ofte glemt at stille kritiske spørgsmål til paradokset i, at kvinder, som beskrives som ofre, arresteres. Der har udviklet sig et samarbejde mellem politiet og medierne, hvor medierne får mulighed for at

rapportere direkte fra politiets kontrolbesøg på bordeller og lignende. Politiet har en interesse i denne medie-opmærksomhed, fordi den bidrager til, at offentligheden opfatter de udenlandske prostitueredes tilstedeværelse i første række i relation til organiseret kriminalitet. Det er siden kommet frem, at politiets kontrolbesøg og arrestationer af udenlandske prostituerede blandt andet havde til formål at skræmme potentielle migrantprostituerede fra at rejse til Canada. Ved at gennemføre disse spektakulære kontrolbesøg under mediernes bevågenhed kan politiet overfor offentligheden sætte fokus på deres behov for fortsat tilførsel af ressourcer til bekæmpelse af organiseret kriminalitet. I realiteten er myndighederne de største syndere hvad angår brud på kvindernes menneskerettigheder.

Forholdene i Canada er her beskrevet som et eksempel. Men grov tilsidesættelse af udenlandske prostitueredes rettigheder er et globalt problem; det er ikke et isoleret canadisk problem.

Fagbladet 3F har i sin journalistik behandlet trafficking-emnet på omtrent samme måde som de canadiske medier. Dog har man samtidig løbende kritiseret politiet i Danmark for ikke i højere grad at operere på en måde, der ligner det canadiske politis. Dette er utvivlsomt sket med de bedste intentioner. Vi må dog huske:

- at Danmark er et af de lande, der er allermest optaget af at regulere indvandringen til landet meget restriktivt og nøjeregnende
- at myndighederne i Danmark i stigende grad bevæger sig i retning af den amerikanske green card model – hvilket betyder at højtuddannede lukkes ind, mens eksempelvis uuddannede prostituerede skal sorteres fra og smides ud
- at krisen om Jyllandspostens karikaturtegninger netop på det tidspunkt hvor 3Fs kampagne begyndte optog sindene, med dertil hørende øget skepsis overfor udlændinge
- at prostitution og trafficking er temaer, som er velegnede til at aflede opmærksomheden fra andre emner.

Kyniske politikere vil nu eller i fremtiden kunne udnytte offentlighedens forestillinger om udenlandske prostituerede til at gennemføre en inhuman og uansvarlig politik, som eksempelvis proaktive, målrettede pågribelser og deportationer af udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse. *Fagbladet 3Fs* journalistik gør det nemmere at gennemføre en sådan inhuman politik. *Fagbladet 3F* har tilvejebragt grundlaget for, at en sådan politik kan gennemføres under paroler om bekæmpelse af trafficking, mens det i virkeligheden handler om en ekstremt nidkær håndhævelse af visumregler eller noget andet. *At tro, at der vil komme noget positivt ud af det pres, som Fagbladet 3F lægger på politiet og justitsministeren, må betragtes som grænsende til det exceptionelt naive.*

Der er her bragt nogle eksempler på hvordan kyniske politikere – i Danmark og internationalt – kan misbruge, og erfaringsmæssigt misbruger, den forståelse af trafficking, som *Fagbladet 3F* på yderst aktiv vis udbreder. Netop på grund af det politiske misbrug, som finder sted, og som næres af sensationslystne mediers usaglige journalistik, er det afgørende vigtigt at overveje meget nøje, hvilke anbefalinger man fremsætter på området. En forudsætning for, at det man skriver ikke kan misbruges er, at man for det første *kun* fremsætter politiske anbefalinger, hvis gennemførelse vil *gavne* de udenlandske prostituerede, og for det andet, at disse anbefalinger altid er knivskarpt og umisforståeligt formuleret, sådan at man på forhånd har kalkuleret med muligheden for politisk misbrug. Derfor er de mange ukonkrete anbefalinger, som *Fagbladet 3F* har fremsat ("Og der skal gøres noget effektivt [...] Vi vil sende et klart signal [...]" etc., etc.) ikke alene overflødige, men tilmed skadelige, fordi de fungerer som et carte blanche.

Udviklingen omkring de fremsatte krav

I ”K: Politiet neddrog indsats mod kvindehandel” (24/3) refererer man, at Tom Behnke (K) nu vil lægge pres på samtlige politikredse for at være mere aktive på feltet. Det skal blandt andet ske i forbindelse med den kommende politireform. Chefkriminalinspektør Per Larsen udtaler til *Nyhedsbrevet 3F*, at han ikke har nogen kommentarer til det pres, der lægges på ham fra de Konservative. I ”Undren over politiets indsats mod kvindehandel” (27/3) refereres det, at Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne nu slutter sig til de Konservatives pres. Nærmere bestemt vil de stille en række spørgsmål til justitsministeren. I ”Dybkjær erklærer kvindehandlerne krig” (30/3) refereres det, at Lone Dybkjær har indkaldt justitsministeren og socialministeren til samråd om prostitution og menneskehandel d. 6. april. Ministrene skal redegøre for politiets indsats mod kvindehandel. I ”Bedre beskyttelse til ofre for kvindehandel” (5/4) refereres det, at oppositionen i Folketinget foreslår en udvidelse af kvindernes betænkningstid. Dels af hensyn til kvinderne, og dels af hensyn til efterforskningen. I ”Politiet prioriterer ikke ressourcer på kvindehandel” (6/4) kritiseres politiet igen for at prioritere for få ressourcer på området. I ”Indsatsen mod kvindehandel på standby” (7/4) berettes om resultatet af samrådet dagen før. Socialminister Eva Kjer Hansen (V) vil ikke arbejde for udvidelse af refleksionsperioden, men afventer i øvrigt en rapport til efteråret. Justitsminister Lene Espersen (K) mener ikke, at der er behov for at tilføre flere ressourcer til politiets arbejde på dette område. Hun henviser til, at de udenlandske prostituerede, som politiet kommer i kontakt med, ikke giver udtryk for noget ønske om at få ram på bagmændene. I ”Købesex: Justitsminister uenig med politiet” (20/4) udtaler Kirsten Brosbøl (S), at den nuværende lovgivning om menneskehandel er for snæver. Kriminalinspektør Kim Kliver fra Rigspolitiet har tidligere udtalt i ”Politiet: Sexofre vil gerne afsløre bagmænd” (12/4), at de udenlandske prostituerede skal have været udsat for tvang eller vold for at blive kategoriseret som ofre for trafficking. Og eftersom dette ofte ikke er tilfældet bliver bagmændene ikke dømt for menneskehandel. Det er formentlig dette forhold Kirsten Brosbøl har i tankerne, når hun kritiserer, at sager om menneskehandel svinder ind til sager om rufferi.

Fagbladet 3F har således hverken opnået en forlænget refleksionsperiode eller ændringer i politiets strategi.

Forslaget om kriminalisering af køb af seksuelle ydelser

Det bør give anledning til eftertanke, at forslaget om kriminalisering af køb af seksuelle ydelser er dukket op flere steder. I Sverige findes der en række kræfter og strømninger, som har haft et ønske om at indføre en kriminalisering. De erfaringer, som er indhøstet siden kriminaliseringen i Sverige trådte i kraft i 1999, er imidlertid ganske negative.

Således konkluderer evalueringen¹⁰ af den svenske kriminalisering følgende:

- i og med, at kunderne pr. definition er kriminelle, har de ingen interesse i at samarbejde med myndighederne (og dermed vidne mod sig selv), hvilket udgør et problem i forhold til efterforskning af eksempelvis trafficking
- der er meget store problemer med at håndhæve lovgivningen, fordi brud på loven er meget svært at dokumentere
- i gadeprostitutionen (som er den del af prostitutionen politiet har mulighed for at overvåge) er priserne gået ned, der er sket en opkoncentration af farlige kunder, og der er en øget frygt for vold hos de prostituerede
- de prostitueredes afhængighed af alfonser (som mellemmænd mellem den prostituerede og kunden) er sandsynligvis øget i forbindelse med den delvise usynliggørelse af prostitutionen

- i og med at det er den synlige gadeprostitution, der er blevet ramt af kriminaliseringen, så er prostitutionen samlet set mindre synlig nu, og derfor også sværere for politi og andre myndigheder at få overblik over

Dertil kommer:

- at Rikskriminalpolisen vurderer, at 400-600 udenlandske kvinder kom ind i Sverige i 2003 med henblik på prostitution. I de forudgående år blev tallet af samme myndighed anslået til 200-500 pr. år.¹¹ Øget opmærksomhed omkring fænomenet er dog formentlig en faktor, der har bidraget til en stigning i tallene.¹² Rikskriminalpolisen vurderer i øvrigt, at kriminaliseringen samtidig har ført til at en del af problemet nu eksporteres, sådan at nogle af kvinderne i dag havner i prostitutionen i andre lande end Sverige.

- at håndhævelsen af kriminaliseringen aldrig har ført til opklaring af forhold omkring trafficking¹¹
- at der ikke er nogen dokumentation for, at kriminaliseringen skal have medført et fald i antallet af prostituerede samlet set¹³

At et forslag om kriminalisering af køb af seksuelle ydelser er fremkommet undervejs i kampagnen kan således ikke være baseret på empirisk viden eller rationelle overvejelser omkring konsekvenserne af en sådan kriminalisering. Det må derimod tolkes som et udtryk for en tendens til panik og hovsa-løsninger, forårsaget af den fordrejning af virkeligheden, som *Fagbladet 3Fs* journalistik i denne kampagne udgør. Der er her tale om et klokkeklart eksempel på, hvordan sensationsjournalistik kan oppiske folkestemninger, som gør det muligt for kyniske politikere på et usagligt grundlag at indføre en lovgivning, som skader udsatte mennesker, i stedet for at gavne dem.

Udviklingen i journalistikken parallelt med operationaliseringen

Parallelt med, at *Fagbladet 3F* begynder at opfordre til at opsigte lejemaal og anklage politiet, så begynder bladets hidtidige beskrivelse af de udenlandske prostitueredes forhold at krakelere. I ”Alfonser kan score million på tre måneder” (22/3) kan man læse, at ”Kriminalinspektøren [Klaus Munk Nielsen] medgiver, at langt de fleste prostituerede af udenlandsk oprindelse godt er klar over, hvad de skal arbejde med, inden de kommer til Danmark.”. Dette suppleres ganske vist af en henvisning til, at kvinderne ofte er blevet informeret om vilkårene på en måde, der giver et rosenrødt billede af virkeligheden. Men det ændrer ikke ved, at Klaus Munk Nielsens oplysning indebærer, at de virkelige forhold omkring udenlandske prostitueredes arbejde i Danmark er fundamentalt forskellige fra dem, som hidtil er blevet beskrevet af *Fagbladet 3F*. De tre cases, Tatiana, Carmen og Nadia, er eksempler på kvinder, som er blevet bragt ind i prostitutionen under anvendelse af fysisk tvang. Men det billede Klaus Munk Nielsen tegner er et, hvor fattige kvinder søger ind i prostitutionen for at tjene det fornødne. Uanset, at man måtte indvende, at det sidstnævnte scenario også er uacceptabelt, *så er vi nødt til at fastholde, at Klaus Munk Nielsens billede er fundamentalt forskelligt fra Fagbladet 3Fs hidtidige beskrivelse*. Klaus Munk Nielsens beskrivelse lægger op til, at udenlandske kvinders prostitution i Danmark må forstås i relation til fattigdom og social ulighed. *Fagbladet 3F* har hidtil systematisk underspillet dette element og haft det altoverskyggende fokus på organiseret kriminalitet, tvang og ”tæv, voldtægt, trusler, indespærring og gæld” for nu at citere omtalte artikel.

Det er værd at bemærke, at implikationerne af disse scenarier er forskellige. *Udfra Klaus Munk Nielsens beskrivelse vil det være mest logisk at fokusere på bekæmpelse af fattigdom og social ulighed, men udfra Fagbladet 3Fs beskrivelse vil det derimod være mest logisk at sende Sonny Crockett og Ricardo Tubbs fra Miami Vice med hele arsenalet af skydevåben, sådan at de gode kan*

besejre de onde og retfærdigheden kan genoprettes. Disse modsatrettede beskrivelser og deres radikalt forskellige implikationer reflekterer man ikke over i artiklen.

Denne manglende erkendelse af de indre modsætninger i journalistikken bliver ekstrem på side 32-33 i *Fagbladet 3F* nr. 6. Her får man indtryk af, at der er et element af skizofreni på færde. I artiklen ”Bagmændene går fri” udtrykker Klaus Munk Nielsen fra Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter (NEC) igen, at de udenlandske prostituerede på forhånd ved, at de kommer til at leve af prostitution i Danmark. ”Og det gælder for 99 procent af de udenlandske prostituerede, vurderer Klaus Munk”. På modstående side kan man læse (i ”Sexslave sendt hjem med 110 kroner i lommen”): ”Fælles for de prostituerede af udenlandsk oprindelse er, at de – ofte under trussel om vold eller voldtægt – tvinges til at lægge krop til kundernes behov for købesex og bagmændenes behov for fed profit.” På side 32 får vi at vide, at kvinderne for 99 procents vedkommende på forhånd ved at de skal leve af prostitution; ikke desto mindre fastholder *Fagbladet 3F* på side 33 (uden dokumentation) sit billede af trusler, vold, voldtægt og tvang. Hvad er formålet med at fastholde et billede, som på dette tidspunkt har vist sig i hovedreglen at være forkert?

Kriminalinspektør Kim Kliver fra Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter (NEC) citeres i ”Politiet: Sexofre vil gerne afsløre bagmænd” (12/4) for følgende: ”De fleste piger kommer til Danmark vel vidende, at de skal sælge deres krop og lade sig udnytte seksuelt. Og at de skal aflevere en del af den omsætning, de får.” Han forklarer, at når der ikke foreligger ulovlig tvang eller vold mod de udenlandske prostituerede, så er der ikke grundlag for at sigte bagmændene for menneskehandel. Og derfor er der så få sager om menneskehandel.

I ”Boligforeninger involveret i bordelbranchen” (23/3) og ”Andelsboligforening med gruppesex i kælderens” (28/3) beskrives det da også, at beboere i de andelsboligforeninger, der lejer lokaler ud til bordeller, ikke kan genkende det grupvækkende billede, som *Fagbladet 3F* har tegnet.

I ”Købesex: Kvindens stønneri er aldrig ægte nydelse” (18/4) taler *Fagbladet 3F* med Rigspolitiets antropolog Marie Bang Nielsen, som har mange års erfaring med udenlandske prostituerede. Hun forklarer, at tilstrømningen af udenlandske prostituerede er et fattigdomsproblem. ”Der er meget ofte tale om kvinder, der gør noget meget dramatisk med deres tilværelse for at komme ud af desperat fattigdom, så deres børn kan deltage i det moderne liv. [...] som enkeltpersoner fremstår mange af dem ikke som passive ofre. I et globalt perspektiv er de selvfølgelig ofre, men som enkelte personer er de ikke ynkelige”.

Generelt bliver der i de senere artikler skruet noget ned for den hidtidige skrækindjagende retorik og terminologi. Måske i erkendelse af, at man er kommet til at fordreje virkeligheden?

Efter d. 22. i 3. kan der spores en strategisk tilbagetrækning. Således går man over til at henvise til, at de udenlandske prostituerede ofte er kommet til landet via ”kriminelle netværk” (hvor journalistikken hidtil har været domineret af de tre skrækindjagende cases). Man skriver mere eller mindre eksplicit (se eksempelvis ”Købesex: Ring efter en lette uden gummi” (12/4)), at involveringen af kriminelle netværk må betyde, at kvinderne er sexslaver (uden dokumentation). Også i artiklerne ”Boligforeninger involveret i bordelbranchen” (23/3), ”Andelsforeninger tjener på bordeller” (24/3), ”Sexslave sendt hjem med 110 kroner i lommen” (24/3) og ”FCK-storaktionær involveret i bordelbranchen” (29/3) kan man finde henvisninger til de ”kriminelle netværk”. Som der er redegjort for ovenfor indebærer de danske visumregler i sig selv, at kvinderne har behov for netværk, der kan organisere deres indrejse, for at det kan lykkes for dem at omgå reglerne. I og med, at denne omgåelse af reglerne i sig selv er ulovlig, så er disse netværk pr. definition kriminelle. Disse forhold indebærer naturligvis, at netværkene har mulighed for varierende grader af udnyttelse af kvinderne (sådan som arbejdsgiveren altid har). Netværkene kan naturligvis også være involveret i andre typer kriminalitet samtidig. Men når man bruger det som grundlag for at sige, at de udenlandske prostituerede er slaver, så bevæger man sig igen ud i de udokumenterede påstande.

I god overensstemmelse med den mere beherskede stil begynder man at flytte fokus over på andre emner inden for prostitutionen. Således kritiserer man i ”Danske Bank taget med bukserne nede” (30/3) Danske Bank og telefonselskabet 3 for at have en bannerreklame på en hjemmeside, hvor man kan spille strippoker og vinde en prostitueret. I ”Når en halv gris bliver til en hel kvinde” (31/3) kritiserer man en anden hjemmeside for at udlove to prostituerede i en limousine som præmie. Taget i betragtning, at man startede med historier om sexslaveri, så må det siges, at det nye fokus på utugtige spil er et skridt i en noget mere moraliserende retning.

Man kan godt få indtryk af, at *Fagbladet 3F* nu har mistet orienteringen. I ”Købesex: Justitsminister uenig med politiet” (20/4) påstås det, at justitsminister Lene Espersen og Kim Kliver modsiger hinanden. Lene Espersens pointe forekommer at være, at der ikke er grundlag for at opfatte de udenlandske prostituerede som ofre for kvindehandel (i lovens forstand), eftersom de udenlandske prostituerede, som politiet kommer i kontakt med, ikke giver udtryk for noget ønske om at få ram på bagmændene. Kim Kliver citeres (fra en sammenhæng, hvor han udtaler sig om kvindehandel under anvendelse af ulovlig tvang eller vold) for at sige, at der er ”[...] gode erfaringer med at få udenlandske kvinder til at fortælle om - og også vidne mod - sexindustriens kriminelle bagmænd [...]”. Det er kun, hvis man som *Fagbladet 3F* på forhånd har besluttet sig for, at de fleste udenlandske prostituerede er bragt ind i prostitutionen gennem tvang eller vold, at der nødvendigvis må være en logisk modsætning mellem Lene Espersens og Kim Klivers udsagn. *Fagbladet 3F* har således først konstrueret sin egen myte, og bruger den derefter til at påstå, at Lene Espersen og Kim Kliver modsiger hinanden. Vi så noget lignende i ”Bagmændene går fri” (24/3), hvor man påstår, at ”Når man sammenligner antallet af bordeller med unge piger af udenlandsk oprindelse med det ret beskedne antal sager om menneskehandel, som politiet hidtil har rejst, tyder det på et misforhold.”. Der er her et element af demagogi på banen. Der er kun et misforhold, hvis de fleste udenlandske prostituerede er bragt til Danmark under anvendelse af tvang eller vold. Men forvirringen er etableret. Og nu vil Kirsten Brosbøl (S) have en forklaring. Hun citeres for at sige, at ”Nu må vi en gang for alle have ordentligt styr på det her område.”.

Om artiklen ”Købesex: Justitsminister uenig med politiet” kan man dog sige, at *Fagbladet 3F* nu begynder at stille spørgsmål til hvordan de faktiske forhold er på området. Det ville have været en god idé at *starte* med dét, i stedet for at *slutte af* med det.

Befrielsen af slaverne fra barbariet

Fagbladet 3F tegner med sine skrækindjagende beskrivelser et billede af, at de udenlandske prostitueredes situation ganske enkelt ikke kan blive værre end den er. Den logiske konklusion heraf er, at det er fuldstændig ligegyldigt hvilken indgriben ”samfundet” (det vil typisk sige politiet) foretager, så kan den *kun* være af det gode.

Kvindernes situation paralleliseres ikke med forhold, som læseren kan genkende; tvært imod gøres det umuligt for læseren at identificere ligheder mellem egne livserfaringer og de udenlandske prostitueredes. Dermed konstrueres de udenlandske prostituerede som en særlig slave-kategori. Derved bliver læserens opgave at ”redde” disse kvinder, at ”komme dem til undsætning” (ligesom Tarzan og Jane), i stedet for at solidarisere sig med dem og samarbejde med dem. Solidaritet opstår ikke ved at man beskriver folk som var de rumvæsener. Solidaritet forudsætter, at læseren kan se parallellerne mellem den andens situation og ens egen.

I og med, at udenlandske prostituerede *alene* beskrives som ofre for omstændighederne, så negligerer man det forhold, at de selv har en kapacitet til - inden for de givne rammer - at foretage visse prioriteringer i forhold til deres situation og fremtid. Derved negligerer man en side af deres tilværelse, som er med til at konstituere deres menneskelighed.

Disse beskrivelser ses igen og igen i prostitutionsdebatten. Uanset hvad ”vi” gør ved ”dem”, så kan det *kun* være en velgerning. Denne forståelsesramme er ekstremt farlig. Uanset at antagelsen

måtte være rigtig i nogle konkrete situationer, så skaber den en forståelse af ”os” som befriere og ”dem” som hjælpeløse; os som frie og dem som slaver; os som aktive og dem som passive etc. *Den legitimerer vores egen magtudøvelse og ansvarsforflygtigelse.*

Vi kan ofte have alt for let ved at glemme, at når udenlandske prostituerede ”befries” fra prostitutionen, så kan det nemt føre til at ”befrierne” lidt senere smider dem ud af landet, hvorefter ”de frigjorte” så kan komme til at bruge tid, penge og ressourcer på at etablere sig i prostitutionen et andet sted. Eventuelt med dyrt betalt ”assistance” fra diverse lyssky netværk. En ”assistance”, som kvinderne kunne have været foruden, hvis ikke deres befriere havde været så forhippet på at ”befri” dem. Nogle gange kunne det måske være på sin plads med lidt selvkritisk refleksion omkring den økonomiske politik ”vi” i den vestlige verden fører i forhold til andre regioner. De store økonomiske skævheder i verden er jo en central del af grundlaget for den omfattende strøm af kvinder til prostitution uden for deres hjemland. Dette aspekt skænkes dog meget ringe opmærksomhed (det gælder også *Fagbladet 3F*). *Synet på de udenlandske prostituerede er således ganske ofte den vestlige verdens selvretfærdige syn på kvinder fra Øst og Syd.*

Disse betragtninger skal ikke forstås sådan, at de udenlandske prostitueredes situation ikke er så slem endda. Pointen er, at *der hviler et ekstremt stort ansvar* på skuldrene af alle, som ønsker at hjælpe disse kvinder. Dette indebærer, at det er af central betydning, at man forstår, at *handlinger og politiske anbefalinger i allerhøjeste grad kan være til skade for kvinderne.* Man kan ikke forlade sig på den antagelse, at deres situation såmænd nok alligevel er så slem, at den ikke kan blive værre.

Forestillingen om de udenlandske prostituerede som slaver, kontra os selv som ridderlige befriere er i virkeligheden en ideologisk konstruktion, som tjener til at retfærdiggøre ”vores” (majoritetssamfundets) ureflekterede, uhæmmede og uansvarlige magtudfoldelse overfor ”dem” – uden at spørge dem til råds først. Hvis ”vi” er ”de gode”, der skal befri ”slaverne” fra ”de onde”, så er der jo fri bane til bare at buldre ud over stepperne uden nogen som helst selvkritiske betæneligheder i baghovedet. Nogle gange ville det være af stor værdi hvis medierne i den rige del af verden ville skrue lidt ned for charmen og se lidt mere kritisk på vores egen befrielses-ivrige ”rige” verdens måde at se og behandle de udenlandske kvinder på (det gælder også *Fagbladet 3F*).

Fagbladet 3Fs journalister har givetvis ikke haft onde tanker i baghovedet da de skrev artiklerne. Men det ændrer ikke ved, at *Fagbladet 3F* bidrager til at videreformidle en allerede eksisterende forståelsesramme, som er både forkert og undertrykkende, og som man burde se det som sin opgave at nedbryde. Der er tale om en forståelsesramme, som *kun* kan opretholdes, hvis man undlader at spørge de prostituerede hvordan sagen ser ud set fra deres perspektiv, og hvis man bringer et meget unuanceret billede af virkeligheden. *Fagbladet 3F* bør være opmærksom på, at man hermed indskrives sig i en tradition i massemedierne som med disse midler viderefører den førømtalte undertrykkende ideologiske konstruktion.

Der kan drages en række paralleller mellem de europæiske koloniherrers selvforståelse under koloniseringen af Afrika (de civiliseredes befrielse af afrikanerne fra barbariet), og den netop omtalte indstilling til de udenlandske prostituerede. Og det er et problem.

Fagbevægelsen og kvæg-metaforen

Man beskriver gentagne gange¹⁴ de udenlandske kvinder som mennesker, der behandles som kvæg - det vil sige, at de vurderes på baggrund af deres evne til at indtjene profit. Dette er vist en metafor, som oprindeligt benyttes af bagmændene når de taler i telefon (i tilfælde af aflytning), og som siden er blevet fremhævet af Reden.

Hvad man glemmer er, at dette forhold netop er normen, og ikke en anomali, inden for lønarbejdet. Når den ansatte har solgt sin tid til arbejdsgiveren, så er det arbejdsgiveren, der bestemmer hvad denne tid skal bruges til. Og den ansatte vil blive vurderet på baggrund af den

værdi han/hun får skabt i løbet af arbejdstiden. Dette ses måske i særlig grad i tendensen til individuelle lønforhandlinger.

Der er her tale om, at man bidrager til at gøre det sværere for læserne at drage paralleller mellem disse kvinders situation og ens egen. Her er ellers et punkt, hvor det tvært imod ville være hensigtsmæssigt at pege på parallellerne. Man er på denne måde med til at stigmatisere de udenlandske prostituerede.

En af den danske arbejderbevægelses grundlæggere, Louis Pio, anvendte også en kvæg-metafor i sin berømte artikel ”Målet er fuldt!” (1872): ”Skal vi da som lam lade os føre til kapitalens stagterbænk?”. I dette tilfælde bruges kvægmetaforen til at opfordre de udnyttede til at tage sagen i egen hånd for at forbedre deres situation. I *Fagbladet 3Fs* artikelserie bliver kvægmetaforen derimod brugt til at stigmatisere kvinderne, og som et argument for at ”repatriere” dem. Hvis Louis Pio i 1872 i medlidenhed med arbejderne havde krævet, at de skulle ”repatrieres” til de landlige omgivelser, som de oprindeligt var kommet fra, så havde vi ikke fået nogen arbejderbevægelse i Danmark ved dén lejlighed, og arbejderne ville aldrig have opfattet ham som en forsvarer af deres vilkår.

Reden som kilde

Reden er den kilde, som benyttes i flest artikler. Det kan godt give anledning til betænkeligheder, at Reden i så høj grad er blevet brugt som kilde. Reden er som bekendt en institution, der hører under KFUKs sociale arbejde. Reden har uden tvivl vundet anseelse som et værested for prostituerede. Men vi må også huske, at Reden ikke er en forskningsinstitution. Vi er nødt til at skelne mellem på den ene side anseelse på baggrund af et hjerteligt engagement, og på den anden side faglig viden. De to ting behøver ikke nødvendigvis udelukke hinanden. Men vi må huske, 1) at Reden er et værested, som besøges af *de hårdest ramte* prostituerede, og at Redens erfaringer derfor ikke kan generaliseres til de prostituerede i almindelighed, og 2) at Reden samtidig er en politisk organisation, i den forstand at den arbejder for at udbrede en bestemt politisk dagsorden. Man vil således bemærke, at Reden udgiver tryksager hvor deres politik formuleres. Det er der naturligvis intet galt i, men det indebærer, at der er en ganske betydelig politisk bias. I stedet kunne man anbefale at benytte VFC Socialt Udsatte.

Konklusion

Artiklerne bragt i **perioden 24/2 til 22/3** bærer præg af et ekstremt misforhold mellem dokumentationen og konklusionen. Man har i disse artikler ikke bragt den mindste smule dokumentation, der kan kaste lys over de virkelige forhold. Ikke desto mindre maler man frejdigt et utroligt voldeligt billede. Billedet er konstrueret ved at man gentagne gange og systematisk har generaliseret fra tre enkeltstående cases til hundredetusinder. Beskrivelserne garneres med en stærkt suggestiv retorik og terminologi, som skal lede læseren til at fæste lid til det billede af de udenlandske prostituerede, som derved manes frem. Der er her tale om grov manipulation. Kun nogle få linjer i enkelte artikler udgør en formildende nuancering.

Manipulationen består ikke kun i, at man tegner et billede for læseren, som man ikke har dokumentation for. Der ligger også en værdimæssig, eller politisk, manipulation, som består i, at man implicit opererer med to forskellige forståelser af hvad trafficking er. På den ene side benytter man en snæver definition (som dækker de konkrete skrækeksempler, som man har fremdraget). På den anden side opererer man med en bred definition (som dækker størstedelen af de udenlandske prostituerede i Danmark, i EU etc.). Ved at projicerer de tre cases tilhørende den snævre definition ud på ”størstedelen” af de udenlandske prostituerede, så får man skabt et billede af, at det hele er ét fedt, at alle sager kan skæres over samme læst, og som konsekvens deraf, at de politiske tiltag, der er behov for, er de samme for alle kvinderne. På den måde forsvinder nuancerne, både i

beskrivelsen af kvindernes situation, og i debatten herom. *Fagbladet 3F* får på denne måde etableret følgende sammenhæng: vilkårene for de fleste udenlandske prostituerede i Danmark = trafficking = slaveri.

Ved således implicit at operere med en smal og en bred definition samtidig, og derefter røre det hele sammen i samme grød, får man usynliggjort nuancerne, og man gør dermed nuanceret stillingtagen sværere. Dette kan være skæbnesvangert for kvinderne, fordi en sådan unuanceret forståelse kan føre til uhensigtsmæssige politiske beslutninger, og i værste fald bevidst politisk misbrug. Denne måde at behandle emnet på er set utallige gange før i ind- og udland.

Det kunne således se ud til, at *Fagbladet 3F* står under bevidst eller ubevidst indflydelse fra politiske kredse og organisationer, som bevidst spekulerer i tvetydigheden i trafficking-begrebet.

Det fordrejede billede, som skabes, kan *kun* etableres, fordi *Fagbladet 3F*, med sit oplag på flere hundredetusinde eksemplarer, så let som ingenting kan overdøve de prostituerede selv. Disse er en relativt lille gruppe, og er som regel meget tilbageholdende i forhold til at udtale sig i medierne.

Ved konsekvent at ignorere alle nuancer bidrager man til stereotypiseringen af de udenlandske prostituerede (som "sexslaver"). Sådanne stereotypiseringer er erfaringsmæssigt ikke til fordel for den ramte gruppe – heller ikke selv om der ligger gode intentioner bag. Kvinderne kommer ikke til at drage nogen fordel af, at de udnævnes til en særlig kategori, som samfundet skal tage bestemte forholdsregler overfor, såsom eksempelvis at undlade at udleje lokaler til deres brug.

Det billede, som man har konstrueret, bruges i **perioden 22/3 til 21/4** dels til at retfærdiggøre, at man lægger pres på udlejere for at få dem til at opsiges lejemål, hvor lejeren er et bordel. Og dels bruges det til at understøtte politiske krav om 1) forlængelse af refleksionsperioden for udenlandske prostituerede, der udvises, og 2) at få politiet til at "slå langt hårdere ned". *Fagbladet 3F* opnåede dog hverken en forlænget refleksionsperiode eller ændringer i politiets strategi.

Med *Fagbladet 3F* nr. 6 lægger man **pres på udlejere** af 110 ejendomme, der huser bordeller med udenlandske prostituerede, ved at offentliggøre udlejernes navne. Hvis der virkelig opstod en øget uvilje mod at udleje lokaler til disse bordeller, så ville det føre til en forskydning mellem udbud og efterspørgsel af lokalerne, som ville drive huslejen i vejret, hvilket ville tvinge kvinderne til at aflevere en større andel af deres indtjening til huslejeudgifter (eller tage flere kunder) end ellers. Det ville altså være til skade for de udenlandske prostituerede. Listen kan naturligvis også anvendes af udlejerne til at presse en højere husleje ud af eksisterende klinikker under henvisning til de gener, som udlejeren nu har ved udlejningen.

Kravet om **udvidelse af udenlandske prostitueredes betænkningstid** (refleksionsperiode) fra 15 dage til 3 måneder er et helt klart og utvetydigt krav, og en gennemførelse af et sådant krav vil udgøre et konkret fremskridt for de udenlandske prostituerede og deres sikkerhed.

Vi er tilbøjelige til alene at pege på bagmænd etc. som "de onde". Men vi er nødt til at være selvkritiske nok til at forstå, at den rige verdens restriktioner i forhold til indrejse er en helt central del af problemet. Og eftersom **politiet** blandt andet har til opgave at forhindre migrantarbejderes illegale ophold i Danmark, så er politiet i en vis forstand også en del af problemet, set fra de udenlandske prostitueredes position. Således kan politiet i høj grad (og med god grund) opleves som en trussel for udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse. Udgangspunktet for mange udenlandske prostituerede er, at de først arbejder en gæld af, og derefter har mulighed for at tjene penge til sig selv. Hvis kvinden pågribes af politiet før lånet er betalt tilbage, så sidder hun i saksen, fordi hun ved hjemrejsen har en gæld i stedet for en opsparret indtægt. Og kreditorer vil jo typisk søge at inddrive tilgodehavendet, hvilket så kan betyde, at kvinden sendes tilbage i prostitutionen – nu med en større gæld, end den hun startede med. Også her vil politiet opleves som en del af problemet, og ikke en del af løsningen. Nogle udenlandske prostituerede bliver i landet efter deres visum er udløbet, i håb om at tjene flere penge inden hjemrejsen. Disse risikerer også ufrivillig deportation ved politiets mellemkomst.

Man skal ikke tro, at organiseret kriminalitet forsvinder, bare fordi man sætter politiet på overarbejde. Vi skal huske, at forbud og kontrol udgør den organiserede kriminalitets eksistensgrundlag. Man kan meget vel argumentere for, at jo mere man sætter politiet til at patruljere og kontrollere, des mere er kriminaliteten nødt til at være *organiseret*, for at den kan bedrives alligevel. Der foreligger altid en fare for, at man ender med at drive prostitutionen under jorden, og på denne måde bare skaber øget beskæftigelse inden for den organiserede kriminalitet. Politiets håndtering af disse problemer må derfor altid være en nøje afvejning af fordele og ulemper, og forskellige strategier. Hvis man vælger at bruge en forhammer, hvor der i virkeligheden var brug for en skalpel, så vil man sandsynligvis gøre mere skade end gavn.

Hvis der opstår et pres på politiet fra politisk side kan det føre til, at politiet giver efter for presset, og derved anholder nogle udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse, som derefter deporteres. Naturligvis skal politiet søge at pågribe menneskehandlere. Men summarisk anholdelse af nogle kvinder uden opholdstilladelse er dybt kritisabelt. Fordi: 1) politiet derved kommer til at prioritere ud fra usaglige hensyn, såsom mediernes tilfældige og skiftende luner, 2) tilfældige anholdelser af udenlandske prostituerede er et helt forkert sted at sætte ind, hvis det er bagmændene man vil have fat i, og 3) som det væsentligste: summariske anholdelser af udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse fører i mange tilfælde kun til, at kvinderne befinder sig i en værre situation efter anholdelsen end før.

Denne risiko er reel. Man kan se denne type af udviklinger i andre lande. **Canada** er her inddraget som et eksempel. Her har der udviklet sig et samarbejde mellem politiet og medierne. Politiet har en interesse i denne medie-opmærksomhed, fordi den bidrager til, at offentligheden opfatter de udenlandske prostitueredes tilstedeværelse i første række i relation til organiseret kriminalitet. Det er siden kommet frem, at politiets kontrolbesøg og arrestationer af udenlandske prostituerede blandt andet havde til formål at skræmme potentielle migrantprostituerede fra at rejse til Canada. Ved at gennemføre disse spektakulære kontrolbesøg under mediernes bevågenhed kan politiet overfor offentligheden sætte fokus på deres behov for fortsat tilførsel af ressourcer til bekæmpelse af organiseret kriminalitet. I realiteten er myndighederne de største syndere hvad angår brud på kvindernes menneskerettigheder.

Fagbladet 3F har i sin journalistik behandlet trafficking-området på omtrent samme måde som de canadiske medier. Dog har man samtidig løbende kritiseret politiet i Danmark for ikke i højere grad at operere på en måde, der ligner det canadiske politis. Kyniske politikere vil nu eller i fremtiden kunne udnytte offentlighedens forestillinger om udenlandske prostituerede til at gennemføre en inhuman og uansvarlig politik, som eksempelvis proaktive, målrettede pågribelser og deportationer af udenlandske prostituerede uden opholdstilladelse. *Fagbladet 3Fs* journalistik gør det nemmere at gennemføre en sådan inhuman politik. *Fagbladet 3F* har tilvejebragt grundlaget for, at en sådan politik kan gennemføres under paroler om bekæmpelse af trafficking, mens det i virkeligheden handler om en ekstremt nidkær håndhævelse af visumregler eller noget andet. *At tro, at der vil komme noget positivt ud af det pres, som Fagbladet 3F lægger på politiet og justitsministeren, må betragtes som grænsende til det exceptionelt naive.*

Netop på grund af **det politiske misbrug**, som finder sted, og som næres af sensationslystne mediers usaglige journalistik, er det afgørende vigtigt at overveje meget nøje, hvilke anbefalinger man fremsætter på området. Man bør for det første *kun* fremsætte politiske anbefalinger, hvis gennemførelse vil *gavne* de udenlandske prostituerede, og for det andet bør disse anbefalinger *altid* være knivskarpt og umisforståeligt formuleret. De mange ukonkrete krav, som er blevet fremsat er direkte skadelige.

Forslaget om **kriminalisering af køb af seksuelle ydelser** er et udtryk for en tendens til panik og hovsa-løsninger, forårsaget af den fordrejning af virkeligheden, som *Fagbladet 3Fs* journalistik i denne kampagne udgør. Der er her tale om et klokkeklart eksempel på, hvordan

sensationsjournalistik kan oppiske folkestemninger, som gør det muligt for kyniske politikere på et usagligt grundlag at indføre en lovgivning, som skader udsatte mennesker, i stedet for at gavne dem.

Parallelt med, at *Fagbladet 3F* begynder at opfordre til at opsigse lejemaal og anklage politiet, så begynder bladets hidtidige beskrivelse af de udenlandske prostitueredes forhold at krakelere; **journalistikken ændrer delvist karakter.**

Der kommer andre røster til, som giver et billede af de udenlandske prostituerede, der står i skærende kontrast til den hidtidige beskrivelse. Således siger Klaus Munk Nielsen fra Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter (NEC), at langt de fleste udenlandske prostituerede godt er klar over, hvad de skal arbejde med, inden de kommer til Danmark. Han vurderer endda, at det drejer sig om 99% af dem. Kriminalinspektør Kim Kliver fra NEC siger, at de fleste af kvinderne kommer til Danmark vel vidende, at de kommer til at leve af prostitution, og at de skal aflevere en del af indtægten. Han forklarer, at der ikke er grundlag for at sigte bagmændene for menneskehandel, når der ikke foreligger ulovlig tvang eller vold mod kvinderne. Rigspolitiets antropolog Marie Bang Nielsen forklarer, at tilstrømningen af udenlandske prostituerede er et fattigdomsproblem, og at det ikke giver så meget mening at opfatte dem som passive ofre.

Implikationerne af de to beskrivelser er forskellige. *Udfra Klaus Munk Niensens, Kim Klivers og Marie Bang Niensens beskrivelse vil det være mest logisk at fokusere på bekæmpelse af fattigdom og social ulighed, men udfra Fagbladet 3Fs beskrivelse vil det derimod være mest logisk at insistere på en ubetinget aggressiv fremfærd fra politiets side.* Når det for nogle er så magtpåliggende, at trafficking skal diskuteres i relation til organiseret kriminalitet, frem for at diskutere det i relation til fattigdom og ulighed på nationalt og globalt plan, så er det netop fordi de to diskurser har radikalt forskellige politiske implikationer. Det kan i særlig grad undre, at *Fagbladet 3F*, som organ for sin del af fagbevægelsen, vælger dette ensidige fokus på kriminalitets-perspektivet. Derved går man andres ærinde – og det er *ikke* de prostitueredes ærinde, tværtimod.

Noget definitivt brud sker der dog ikke i journalistikken; man bliver ved med at skrive om sexslaver etc. Der er kun tale om, at den hidtidige ensidige journalistik nu bliver suppleret af oplysninger, som peger på, at kvinderne i udgangspunktet har vidst, at de skulle leve af prostitution. Efter d. 22. i 3. kan der således spores en strategisk tilbagetrækning. Ændringen i journalistikken skyldes sandsynligvis, at man har erkendt, at man er kommet til at fordreje virkeligheden. Med artiklen ”Købesex: Justitsminister uenig med politiet” (20/4) er *Fagbladet 3F* begyndt at stille spørgsmål til hvordan de faktiske forhold er på området. Det ville have været en god idé at *starte* med dét, i stedet for at *slutte af* med det.

Fagbladet 3F tegner et billede af, at de udenlandske prostitueredes situation ganske enkelt ikke kan blive værre end den er. Uanset at antagelsen måtte være rigtig i nogle konkrete situationer, så skaber den en forståelse af ”os” som befriere og ”dem” som hjælpeløse; os som frie og dem som slaver; os som aktive og dem som passive etc. Den **legitimerer vores egen magtudøvelse og ansvarsforflygtigelse.**

Vi kan ofte have alt for let ved at glemme, at når udenlandske prostituerede ”befries” fra prostitutionen, så kan det nemt føre til at ”befrierne” lidt senere smider dem ud af landet, hvorefter ”de frigjorte” så kan komme til at bruge tid, penge og ressourcer på at etablere sig i prostitutionen et andet sted. Eventuelt med dyrt betalt ”assistance” fra diverse lyssky netværk. En ”assistance”, som kvinderne kunne have været foruden, hvis ikke deres befriere havde været så forhippet på at ”befri” dem. *Det er vigtigt at forstå, at vores handlinger og politiske anbefalinger i allerhøjeste grad kan være til skade for kvinderne.* Vi (herunder *Fagbladet 3F*) er derfor nødt til at være vores ansvar bevidst, og undlade at rejse krav, som vil skade kvindernes situation.

Forestillingen om de udenlandske prostituerede som slaver, kontra os selv som ridderlige befriere er i virkeligheden en ideologisk konstruktion, som tjener til at retfærdiggøre ”vores” (majoritetssamfundets) ureflekterede, uhæmmede og uansvarlige magtudfoldelse overfor ”dem” –

uden at spørge dem til råds først. *Fagbladet 3F* bidrager til at videreformidle en allerede eksisterende forståelsesramme, som er både forkert og undertrykkende, og som man burde se det som sin opgave at nedbryde.

Fagbladet 3Fs journalistik kan nok bedst forstås sådan, at man har forestillet sig, at jo mere man "highlighter" (eller overdriver) et problem, des mere opmærksomhed får det, og des større er sandsynligheden for at problemet bliver taget alvorligt. Men sådan er det ikke. At vække opmærksomhed omkring et problem er ikke *nødvendigvis* gavnligt. Hvis man gør det på en måde, som er til decideret skade for målgruppen, så ville det have været bedre, hvis man havde holdt sin mund.

Som læser sidder man tilbage med et ønske om, at nogen kunne udsige en trylleformular, og at det hele bare kunne forsvinde hér og nu. Sådan går det ikke. Selvom det kan være svært er vi nødt til at holde hovedet koldt. At handle i panik ud fra vores egen instinktive trang til at reagere er dybt uansvarligt.

Pointen er ikke, at man ikke behøver at tage problemet alvorligt, fordi det ikke er så omfattende. Pointen er, at *ikke alle* initiativer mod trafficking vil gavne de ramte kvinder. At fremprovokere massehysteri og at blæse problemets omfang op hører til de ekstremt skadelige tiltag.

Der er ingen tvivl om, at *Fagbladet 3F* (naturligvis) er imod, at kvinder tvinges ind i prostitutionen i Danmark. Derimod har man i løbet af de mange spaltmillimeter aldrig forholdt sig til, hvad man mener om udenlandske prostituerede, som vælger at indgå i prostitutionen i Danmark, fordi dette efter deres egne forudsætninger var det mest attraktive blandt et (eventuelt lille) antal valgmuligheder. Eller formuleret omvendt: at de andre valgmuligheder alle var ringere end prostitution i Danmark. Så længe vi ikke har fået dette spørgsmål afklaret, så kan vi ikke sige, om *Fagbladet 3F* nu også konsekvent ønsker at være på disse kvinders side. Eller om man kun ønsker at være på deres side, så længe det ikke kan betragtes som uæstetisk. Taget i betragtning, at man lægger pres på deres udlejere for at smide kvinderne ud, så kan man godt blive alvorligt i tvivl.

Kampagnens konkrete konsekvenser for de udenlandske prostituerede burde i langt højere grad have været tænkt ind i forbindelse med kampagnens tilrettelæggelse.

Alle mennesker er imod trafficking. Det er irrelevant at spørge, om folk er imod trafficking eller ej. Det, der derimod for alvor gør en forskel, er *på hvilken måde* man vil bekæmpe trafficking. Vi er således nødt til at skelne mellem om vi tager politiske initiativer for at gavne de udenlandske prostituerede selv, eller om vi tager politiske initiativer for at tilfredsstille flygtige folkestemninger og medie-kampagner, og skabe tryghed i befolkningen i øvrigt. Der kan ikke være tvivl om, at de titusinder af mennesker, der har bidraget til kampagnen med deres underskrift, ønsker det bedste for de udenlandske prostituerede. Men det kan under ingen omstændigheder være til fordel for kvinderne, at det portræt, der males af dem i offentligheden, er ét, som bevidst eller ubevidst er skåret til, så det passer ind i bestemte politiske dagsordener.

Fagbladet 3Fs kampagne mod trafficking udgør et katalog over klassiske fejl inden for mediernes behandling af emnet trafficking. Kampagnen er et enestående eksempel for eftertiden på hvordan man *ikke* skal lave en kampagne mod trafficking, hvis formålet er at gavne kvinderne.

På baggrund af den lange artikelserie, som videreformidler et forkert, stereotypiseret, stigmatiserende og undertrykkende billede af kvinderne, som retfærdiggør paternalistiske tiltag og politisk misbrug fra såvel *Fagbladet 3F*, som fra myndigheder, med potentielt katastrofale konsekvenser for kvinderne, og som opfordrer til massehysteri, panikreaktioner og hovsa-løsninger, så må det konkluderes, at den største enkeltstående trussel mod de udenlandske prostituerede i Danmark omkring marts måned 2006 udgik fra *Fagbladet 3F*. Det er hårde ord, men på baggrund af ovenstående kan det ikke blive anderledes.

Anbefalinger

Jeg vil slutte med at fremlægge nogle forslag og anbefalinger.

Jævnfør diskussionen om politiets rolle ovenfor og erfaringerne fra Canada bør man afblæse alle krav til politiets håndtering af forholdene. Før man eventuelt igen formulerer krav til politiet bør man først have en dialog med de udenlandske prostituerede selv, og med folk, der har forsket i migrant prostitueredes vilkår. Ellers risikerer man at fremkalde en katastrofe.

Dernæst vil jeg foreslå 3F, at man træffer en beslutning på forbundsniveau om, at alle 3F-fagforeningskontorer skal være åbne for henvendelser fra udenlandske prostituerede. Således kan man forpligte sig på, at man i hvert enkelt område har indhentet information om hvilke rådgivninger og tilbud, private og offentlige, små og store, der kan være relevante for disse kvinder. Kvinderne ville på denne måde kunne bruge 3Fs kontorer som springbræt til at komme i kontakt med relevante rådgivninger og tilbud.

Eftersom de udenlandske prostituerede i den ene eller anden forstand har status som migrantarbejdere, vil de have nogle problemstillinger, som har berøringsflader eller lighedspunkter med andre forhold, som fagforeningerne må forholde sig til. Derfor vil det være til gensidig nytte at have en dialog med disse kvinder omkring deres situation som migrantarbejdere.

I fald man vil genfremsætte krav med relation til kvindernes deportation, vil jeg opfordre til, at man overvejer at gå væsentligt længere end til et 3 måneders krav. Herunder bør permanent opholdstilladelse være en del af overvejelserne. En del af kvinderne er jo i den situation, at de af den ene eller anden årsag ikke har noget at vende hjem til. Man kan eventuelt lade sig inspirere af de initiativer for migrantarbejderes rettigheder, som for tiden vinder betydelig opbakning i USA, og som blandt andet ledes af dele af den amerikanske fagbevægelse.

Man bør være mere opmærksom på faren for, at man lader sig influere af kræfter, som ikke deler fagbevægelsens værdigrundlag, det være sig politiske, religiøse eller andre.

Før man lancerer yderligere initiativer omkring trafficking skal man ubetinget konsultere de udenlandske prostituerede selv og høre deres mening om sagen *før* man handler.

Afsluttende bemærkninger

Jeg håber du vil forstå, at denne kritik er ment som en konstruktiv kritik. Den kan betragtes som en kritik, der vil være relevant at forholde sig til for andre, som i fremtiden måtte overveje at organisere en kampagne omkring trafficking. Og jeg håber, at jeg har overbevist dig om, at min kritik er forankret i et dybt ønske om, at de udenlandske prostitueredes sag ikke skal lide mere skade end den allerede har gjort.

Jeg vil igen gøre opmærksom på, at undersøgelsen ikke rummer et svar på spørgsmålet om hvorvidt prostitution som fænomen er acceptabelt eller ikke. Undersøgelsen definerer ikke en grænse mellem hvad der er acceptabelt og hvad der ikke er. *Når undersøgelsen fremdrager forskelle og nuancer på området skal det således ikke opfattes som en implicit accept af det ene eller det andet.* Således rummer undersøgelsen ikke nogen påstand om – og er ikke baseret på nogen antagelse af - at de prostituerede er lykkelige.

Når denne undersøgelse henviser til, at udenlandske prostitueredes tilstedeværelse i Danmark i vid udstrækning er et udtryk for et fattigdomsproblem, så implicerer dette ikke, at det skulle være acceptabelt, at kvinder havner i prostitution på baggrund af fattigdom. Undersøgelsen implicerer derimod, at ugenomtænkt politiindsats og deportation ikke løser problemet – tværtimod.

Nogle vil indvende, at de udenlandske prostituerede ikke bør opfattes som migrantarbejdere, fordi deres arbejdsvilkår som udgangspunkt er uacceptable. Men det ændrer ikke ved det principielle i, at tiltag, som skader kvinderne, under alle omstændigheder bør afvises.

De problemfelter, der er berørt i undersøgelsen, er typisk ikke forhold, der alene angår *Fagbladet 3F*. *Fagbladet 3F* ligger på dette punkt i slipstrømmen af en international trafficking-diskurs, som

er yderst kritisabel. Eftersom kritikken af denne diskurs er anvendelig i samfundsdebatten generelt, og eftersom udenlandske prostitueredes rettigheder er et meget alvorligt og vigtigt emne, vil denne henvendelse blive lagt ud på internettet. Af samme årsager forbeholder jeg mig retten til også at gøre et eventuelt svar på skrivelsen offentligt tilgængeligt.

Jeg velkommer alle henvendelser fra *Fagbladet 3F* angående spørgsmål om prostitution og trafficking. Jeg vil efter bedste evne bidrage med konstruktiv kritik eller kommentarer.

Med venlig hilsen,

Vincent Clausen
vincent_clausen2003@yahoo.dk

Noter

1. "Redegørelse om prostitution i Danmark", s. 22. VFC Socialt Udsatte, København 2004.
2. Anders Lisborg: "Købte kroppe – om prostitutionsrelateret migration fra Thailand til Danmark" s. 176. Roskilde Universitetscenter, Roskilde 1998.
3. Ibid., s. 112.
4. Ibid., s. 106.
5. Ibid., s. 180.
6. Anders Lisborg: "Bodies Across Borders: Prostitution-related Migration from Thailand to Denmark" i Susanne Thorbek og Bandana Pattanaik (red.): "Transnational Prostitution – Changing Patterns in a Global Context", s. 116.
7. Anders Lisborg: "Købte kroppe – om prostitutionsrelateret migration fra Thailand til Danmark" s. 183. Roskilde Universitetscenter, Roskilde 1998.
8. Se Palermo-protokollen: http://www.unodc.org/pdf/crime/final_instruments/383e.pdf s. 54.
9. Noulmook Sutdhibhasilp: "Migrant Sex-workers in Canada" i Susanne Thorbek og Bandana Pattanaik (red.): "Transnational Prostitution – Changing Patterns in a Global Context".
10. "Sexkjøb i Sverige og Nederland – reguleringer og erfaringer", kapitel 8. Justis- og Politidepartementet, Oslo 2004. Rapporten er udarbejdet af det norske justitsministerium. De svenske myndigheder har ikke foretaget en evaluering af kriminaliseringen.
11. Ibid., kapitel 5.
12. "Människohandel för sexuella ändamål - Lägesrapport 6" s. 4, Rikskriminalpolisen, Stockholm 2004.
13. Anders Gripenlöf (ledende medlem af det stockholmske politis prostitutionsgruppe) i et interview til "Polistidningen" nr. 2, 2003.
14. "Når kvinder handles til helvede" (24/2) ("kvindernes ydeevne"), "Kvinder sælges som var de kvæg" (28/2), "Skal man kunne købe et menneske" (8/3), "Østeuropæiske piger er sexslaver i Danmark" (10/3) ("For dem er pigerne ikke mennesker, men varer, der skal tjenes på [...]"), "Danmark svigter kvinder solgt til sex" (10/3), "Bedre beskyttelse til ofre for kvindehandel" (5/4).

Liste over artikler, der indgår i undersøgelsen

Samtlige artikler indenfor temaet kvindehandel fra <i>Fagbladet 3F</i> nr. 4-8 2006 (24/2-21/4 2006).		
Artikel:	Nr., side:	Dato:

Når kvinder handles til helvede	4, 20-22	24/2
Stopkvindehandel.nu	5, 4	10/3
3F støtter ofre for kvindehandel	5, 7	10/3
15.000 kroner for pigen med de store bryster	5, 14-17	10/3
Eneste asyl mod alfonserne	5, 18	10/3
Barndomsvennen tvang Nadia til prostitution	5, 18-21	10/3
Menneskehandlerne styrer byen - og politiet	5, 22-23	10/3
Østeuropæiske piger er sexslaver i Danmark	5, 24-26	10/3
Carmen kunne bo på Vesterbro	5, 26	10/3
Danmark svigter kvinder solgt til sex	5, 27-29	10/3
Kronerne ruller i kampen mod kvindehandel	6, 5	24/3
Andelsforeninger tjener på bordeller	6, 9	24/3
Bagmændene går fri	6, 32-33	24/3
Sexslave sendt hjem med 110 kroner i lommen	6, 33	24/3
110 bordeller med prostituerede af udenlandsk herkomst	6, 34-35	24/3
Læserindlæg: Forfærdelig læsning om kvindehandel	6, 46	24/3
Læserindlæg: For mange sider om kvindehandel	6, 46	24/3
Læserindlæg: Har redaktøren mistet forstanden?	6, 46-47	24/3
Læserindlæg: Støtte til Rumænien	6, 47	24/3
Tak for jeres støtte	7, 4	7/4
Politiker i krig mod kvindehandlere	7, 11	7/4
Læserindlæg: Rufferi i Ekstra Bladet	7, 48	7/4
Rettelse: Fagbladet 3F retter	7, 58	7/4
50.000 underskrifter mod kvindehandel	8, 6	21/4
20.000 fra FOA til Stop Kvindehandel	8, 8	21/4
Læserindlæg: Forbyd prostitution	8, 35	21/4
Læserindlæg: Fremmer Fagbladet 3F selv kvindehandel?	8, 36	21/4
Fredagsbarer støtter kamp mod kvindehandel	8, 47	21/4

Samtlige artikler indenfor temaet kvindehandel fra Nyhedsbrevet 3F 24/2-21/4 2006.		
Artikel:	Link:	Dato:
Kvinder sælges som var de kvæg	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060228/LONARB/60228001/1002	28/2
3F-kampagne mod kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060314/NYHEDER/60308004/1018	8/3 og senere
Rødt kort til prostitution ved fodbold-VM	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060308/NYHEDER/60308006/1006	8/3
Sex-kunder skal kriminaliseres	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060309/NYHEDER/60309005/1006	9/3
Regeringen svigter ofre for kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060310/NYHEDER/60310002/1006	10/3
100.000 kroner fra 3F til ofre for kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060313/NYHEDER/60312002/1006	13/3

Regeringen afviser hjælp til kvinder solgt til sex	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060313/NYHEDER/60313010/1006	13/3
15.000 kroner for pigen med store bryster	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060313/NYHEDER/60308037/1006	13/3
Østeuropæiske piger er sexslaver i Danmark	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060308/FAGBLADET/60308041/1264	14/3
Stor opbakning til kampagne mod kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060316/NYHEDER/60316003/1006	16/3
EU-politikere: Stop prostitution ved fodbold-VM	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060316/NYHEDER/60316008/1006	16/3
Tak for hjælpen	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060317/NYHEDER/60317011/1006	17/3
3FU til kamp mod tvangsprostitution	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060320/NYHEDER/60320004/1006	20/3
For bordellerne er skat og moms en by i Rusland	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060321/NYHEDER/60321001/1006	21/3
Alfonser kan score million på tre måneder	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060322/NYHEDER/60322074/1006	22/3
Boligforeninger involveret i bordelbranchen	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060323/NYHEDER/60323001/1006	23/3
Metal giver 30.000 til 'Stop Kvindehandel'	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060323/NYHEDER/60323012/1006	23/3
K: Politiet neddrog indsats mod kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060324/NYHEDER/60323015/1006	24/3
25.000 mere til 'Stop Kvindehandel'	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060324/NYHEDER/60324004/1006	24/3
Undren over politiets indsats mod kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060327/NYHEDER/60327001/1006	27/3
Andelsboligforening med gruppesex i kælderen	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060328/NYHEDER/60327012/1006	28/3
FCK-storaktionær involveret i bordelbranchen	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060329/NYHEDER/60328011/1006	29/3
Tusind underskrifter på en weekend	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060329/NYHEDER/60329002/2167	29/3
Danske Bank taget	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060330/NYHEDER/60329023/1006	30/3

med bukserne nede		
Dybkjær erklærer kvindehandlerne krig	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060330/NYHEDER/60330011/1006	30/3
Når en halv gris bliver til en hel kvinde	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060331/NYHEDER/60331006/1006	31/3
Boligselskaber vil gribe ind mod bordeller	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060403/NYHEDER/60403010/1006	3/4
Fredagsbarer i Århus støtter kamp mod kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060403/NYHEDER/60402004/1006	3/4
Bedre beskyttelse til ofre for kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060405/NYHEDER/60405012/1006	5/4
Politiet prioriterer ikke resurser på kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060406/NYHEDER/60406004/1006	6/4
Indsatsen mod kvindehandel på standby	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060407/NYHEDER/60407008/1006	7/4
Købesex: Ring efter en lette uden gummi	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060412/NYHEDER/60412008/1006	12/4
Politiet: Sexofre vil gerne afsløre bagmænd	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060412/NYHEDER/60412003/1006	12/4
50.000 underskrifter mod kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060418/NYHEDER/60418002/1006	18/4
Købesex: Kvindens stønneri er aldrig ægte nydelse	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060418/NYHEDER/60418005/1006	18/4
FOA støtter Stop kvindehandel med 20.000 kroner	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060412/NYHEDER/60412011/1006	18/4
S-aktion mod kvindehandel ved VM	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060419/NYHEDER/60419001/1006	19/4
Købesex: Justitsminister uenig med politiet	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060420/NYHEDER/60420038/1006	20/4
3F inviterer til debat om kvindehandel	http://fusion.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060421/NYHEDER/60421007/1006	21/4

Diverse artikler fra 3Fs hjemmeside.		
Artikel:	Link:	Dato:
Trafficking	http://forsiden.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060308/LIGESTILLING/60308083&searchID=73243212158144&template=sokart	8/3

Ugens tilbud – billige østeuropæiske kvinder	http://forsiden.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060308/NYHEDER/60308001&SearchID=73243212093847&template=sokart	8/3
Skal man kunne købe et menneske?	http://forsiden.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060308/FAGBLADET/60308036&SearchID=73243212033096&template=sokart	8/3
3FU til kamp mod kvindehandel	http://forsiden.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060322/FAGBLADET/60322059&SearchID=73243211871283&template=sokart	22/3
Fredagsbarer i Århus støtter kamp mod kvindehandel	http://forsiden.3f.dk/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060403/NYHEDER/60402004&SearchID=73243211682782&template=sokart	3/4